

LIAUDIES BALSAS

KANADOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

The PEOPLES VOICE, Lithuanian Weekly, Published by the Lithuanian Press Association, P. O. Station C. Box 1013, Toronto 3, Ont., Canada

Authorized as Second Class mail, Post Office Department, Ottawa.

Kaina 10 ct

Nr. 1,212

PENKTADIENIS, GRUODZIO (DECEMBER) 17, 1954, TORONTO, ONTARIO

M E T A I XXIII

Plinta Kanadoje Judėjimas Prieš Paryžiaus Sutarčių Ratifikavimą

TORONTO. — Kadangi po Naujų Metų susirinks parlamentas ir svarstys Paryžiaus sutartis tikslu ratifikuoti jas, prasidėjo platus masių bruzdėjimas Kanadoje prieš tų sutarčių ratifikaciją.

Kanados Taikos Kongreso Centralinis Komitetas, sykiu su vietiniu taikos komitetu, slavų ir žydų organizacijomis, šaukia masinį mitingą Massey Hall, sausio 9 dieną, kuriame kalbės Dr. Endicott, neseniai grįžęs iš Stokholmo, kur Pasaulinė Taikos Taryba svarstė Paryžiaus sutarčių reikšmę ir priėmė tarimus veikimui tuo reikalu.

Žydų organizacijos Toronto raportuoja, kad jos apklausinėjo parlamento atstovus, kurie išrinkti Toronte, ir nei vienas iš jų neišreiškė simpatijos toms sutartims.

Taikos Kongreso raštinė raportuoja, kad klausinėjant žmones telefonu pasirodė, jog didžiuma žmonių yra prieš tas sutartis.

Pranešimai iš Reginos sako, kad abiejų karų veteranai siuntinėja atvirutes parlamento nariams, kuriose sakoma, kad remilitarizacija Vokietijos nacių generolų vadovybėj sudaro atominio karo pavojų, kuris grumoja ir Kanadai. Veteranai ragina parlamento narius kalbėti prieš sutartis ir balsuoti prieš jas.

Įvairios organizacijos priima rezoliucijas ir siunčia jas parlamento nariams, reikalaujamos pasisakyti prieš tas sutartis.

Dr. Endicott raportuoja, kad jam būnant Stokholme teko susidurti su vokiečiais, iš kurių patyręs, kad dauguma vokiečių nenori, kad jie būtų vėl paversti kareiviais ir žmonių žudytojais.

Kanados Taikos Kongresas šaukia visus Kanados žmones dabar reikšti mintis prieš atkūrimą vokiečių militarizmo, reikalaujant, kad Kanados parlamentas atmes tų sutartis, pagal kurias bus mobilizuojama pusė milijono vokiečių kariuomenės su tais pačiais generolais,

Tom MacLean, auto darbininkų unijos direktoriaus padėjėjas, aiškina reporteriams, kad jam nesuprantama, kodėl Fordas negali tartis taip, kad būtų vienu sykiu išspręstas visų trijų įmonių (Windsoro, Oakvillio ir Toronto) reikalas. Fordas nutraukė derybas, kuomet unija nesutiko derėtis tik Windsoro klausimu.

Jau Bijo Tvrinėjimo

TORONTO. — Rinkimų metu buvo paleista antis, kad eksmajoras Lamport ir majoras Saunders išleido arti \$50,000 vaisėms, kurias jie rengdavo vizitoriams. Royal York viešbutyje jie nuolatos palaikė kambarius tam tikslui.

Bet kada majoras Saunders pareiškė, kad jis prašys provincialę valdžią paskirti teisėją ir advokatą ištyrimui tų kaltinimų, miesto ponai išsigando. Girdi, neuztektinai įrodymų, neverta eiti taip toli.

Išrodo, kad jie visi prisibijo, kad nebūtų išvilкта viršūn, kaip Toronto taksų mokesčių piniginiai yra švaistomi vaisėms. Tai būtų smūgis visiems, nes nei vienas iš jų nei žodžiu neišsitarė apie tai, kol ponas Phillips, kandidatas į majorus, neiškėlė to vir-

kurie vadovavo vokiečių armijoms prieš Hitlerio.

šūn, norėdamas užduoti smūgį savo oponentui majorui Saunders.

Net ir "darbininkų" atstovas kontrolierius Brand išėjo prieš idėją, kad būtų praveistas tyrinėjimas. Visi jie sutiko su nuomone, pareikšta vieno kontrolieriaus, kad nėra užtektinai įrodymų.

Išėity, kad būsimas majoras Phillips apsimelavo, kuomet jis tvirtino, kad buvo palaikomi kambariai viešbutyje. Reiškia, taip pat, kad ir reporteriai, kurie surado knygoje, kad vaisėms išleista arti \$50,000, paskelbė melą.

Toks tyrinėjimas turėtų būti, kad būtų ištirta, kur ir kaip eina gyventojų taksai, kam ir kokiais tikslais buvo rengiamos vaisės ir t.t.

HONG KONG. — Burmos premjeras lankėsi Kinijoje ir tarėsi su Kinijos vyriausybe dėl praplėtimo prekybos.

UAW Unija Ieško Talkos Streiko Lauke Esantiems

TORONTO. — United Auto Workers unijos veikimo nustatymo komitetas turėjo čia susirinkimą, kuriame buvo priimtas atsisaukimas į Kanados Darbininkų Kongresą (CCL), kad jis padarytų atsisaukimą į visas jam priklausančias unijas Kanadoje dėl aukų į "Christmas Cheer" fondą, kurs sudarytas dėl parėmimo streikuojančių šeimynų.

UAW unija, kuri turi skyrius po visą Kanadą su 75,000 narių, sutiko imti dalyvumą šiame vajuje. Mitingas ant vietos nutarė paaugoti tam fondui \$1,000.

Susirinkime buvo nutarta, kad visi lokalai Ontarijuje veikty iš vieno savo reikalavimuose kompanijose. Taipgi buvo smarkiai puolama konsiliacijų taryba, kuri dabartiniu metu esanti grynai

trukdymo organas.

Iš Detroito raportuoja, kad UAW centras galvoja apie spaudimą į Fordo kompanijos viršūnes, kad palengvinti Kanados Fordo darbininkams. Kanados Fordas, kaip žinia, yra šaka amerikiečių Fordo.

Reutheris, unijos prezidentas, atsiunčias į Windsorą unijos sekretorių - išdininką Mozey, kuris arčiau susipažins su situacija, o paskui gal dalyvaus derybose tarp unijos ir kompanijos atstovų, Ontarijos darbo ministerijai tarpininkaujant.

Kinų Menininkai Lankosi Indijoje

NEW DELHI. — Čia pribuvo grupė Kinijos menininkų, šokikai, dainininkai, akrobatai ir muzikantai. Per keturias dienas atsilankė po 50,000 žmonių į jų parengimus. Premjeras Nehru taipgi atsilankė.

Ši kultūrinė Kinijos delegacija lankysis Bombėjuje, Madrase, Kalkutoj ir kitose vietose.

Kinijos ir Indijos santykiai nuolatos gerėja, nors jų ekonominės sistemos skiriasi. Azijiečiai rodo pavyzdį visiems kitiems.

AMERIKA STATO KARINĮ LAIVĄ

NEW YORK. — Amerika pradėjo statyti didžiulį orlaivianešį. Jis bus 59,650 tonų ir bus pavadintas išprotėjusio ir nusižudžiusio Forrestalo vardu. Forrestal buvo gynybos sekretorium, kada jis išprotėjo ir išsoko pro langą iš liginės.

Jo pastatymas kainuos \$218,000,000. Galės vežiotis arti 100 orlaivių.

Adenauero Bėdos Nuolatos Didėja

BONNA. — Adenaueras pradeda baugintis, kad šiuo tarpu jo planas dėl apsiginklavimo gali užkliūti Vokietijoje. Kur tik įvyksta rinkimai, vis laimi socialistai, jo plano oponentai.

Bavarijoje įvyko dar keistesni dalykai. Socialistai sudarė koaliciją su trimis dešiniomis partijomis. Tokiu būdu Bavarija išslysta iš Adenauero kontrolės. Jeigu Bavarijos 6 atstovai senate balsuotų prieš Adenauero planą, tai veikiausiai jis negautų dviejų trečdalių balsų. Tada sutartys, sudarytos Paryžiuje, užkliūtų.

Ginklavimosi šalininkai visoje Europoje nori skubotai ratifikuoti jas, nes prisibijoma augančio nusistatymo prieš tas sutartis.

Nuoširdžiausi Sveikinimai Visiems Liaudies Balso Skaitytojams su

Kalėdomis ir Naujais Metais

LB Redakcija ir Administracija

Pasidairius po Kanadą

Vakarų Kanados fermeriai, slėgiami depresijos, pradeda kalbėti apie maršavimą į Ottawa, kur sėdi agrikultūros ministeris, ir perstatyti savo blogą būvį.

Saskačevanos fermerių unija savo konvencijoje pradžioje gruodžio nutarė kviesiti kitas fermerių organizacijas ir sudaryti bendrą kampaniją, kad fermerių sunki padėtis būtų pataisyta.

Kanados Taikos Kongreso prezidentas Dr. Endicott, kurs tik grįžo iš Stokholmo, kreipėsi pas poną Picardą, parlamento užsienio reikalų komiteto galvą, kad jis pateiktų Kongreso prašymą parlamentui turėti viešą išklusvumą skundų prieš pasimovimą ginkluoti Vokietiją.

Fonas Picard sutikęs Dr. Endicott prašymą pateikti parlamentui.

Kyla didelis sambrudis prieš Londono ir Paryžiaus sutartis reikalaujančias atstatyti Vokietijos militarizmą.

Kanados Taikos Kongresas praneša, kad sausio 9 dieną yra šaukiamas masinis mitingas Massey Hall, Toronte, kad leidus Toronto visuomenei išreikšti savo oponentą kaslink pasimovimo vėl atstatyti vokiečių militarizmą.

Esas vežamas apklausinėjimas torontiečių telefonu, klausiant, ar jie sutinka, kad vokiečių militarizmas būtų

atstatytas. Dauguma pasisakė prieš.

Atrodo, kad daugiausiai prieš tai yra veteranai.

Pavasarij, kaip raportuoja spauda, Toronte bus pradėta statyti žemos nuomos namai. Būsią išleista \$14,000,000, kuriuos padengs provincialė ir federalė valdžios.

Bet tuos namus galės nuomoti tik tos šeimos, kurios turi pajamų nuo \$2,800 iki \$4,800 per metus. Kitaip sakant, jei šeima turės virš \$50 per savaitę pajamų.

Laiko rinkiminės kampanijos nekurie kandidatai į majorus Toronte iškėlė viršūn, kad miesto valdybos politikieriai turėjo iškaštingą apartamentą Royal York viešbutyje.

Įdomu ne tas, kad jie turėjo tenai apartamentą apkalbėjimui savo skymų, bet tas, kad visi tylėjo, kol nereikėjo medžiagos dėl rinkimų.

Iš miesto sekretoriaus pranešimo atrodo, kad buvęs majoras Lampert apmokėdavęs už apartamentą.

Well, jis neveltui veikė. Jis dabar turi pastovią šiltą vietelę, nebereikia lenktyniuotis su kvarentais rinkimų metu.

Kanados autoritetai baisiai susirūpinę lakūnu Mackenzie, kurs grįžta iš Kinijos.

Uždrausta leisti jam kal-

Nathan Phillips, naujas Toronto miesto majoras. Jis išbuvo miesto valdyboj alder-

manu 28 metus, bet niekad nepasizymėjo. Jo sūnus išrinktas aldermanu.

Dr. John Dearn, kurs mirė sulaukęs 102 metų amžiaus. Jis gyveno Londone ir mokytojavo, dėstydamas daugiausiai apie visokias gėlių ir javų ligas.

bėti su reporteriais. Neleido reporterių net prie žmonos, sėdantios į orlaivį skristi į Vancouverį pasitiktį vyrą.

Girdi, būdamas du metu kiniščių belaisvėje, veikiausiai "užsikrėtė" kuomi nors. Gal reikišią bent poros metų laiko jo smegenims išplauti.

Federalė valdžia raginanti provincijas daugiau dirbti prie tiesimo Trans-Canada vieškelio, kad sumažinus neįdarbą.

5,000 mylių vieškelis nuo Atlanto iki Pacifiko buvo pradėtas 1950 metais. Sutartis tarp federalės vyriausybės ir provincijų (išskyrus Kvebeką) buvo sudaryta 1949 metais.

Federalė valdžia sutiko išleisti \$150,000,000 iki gruodžio 9, 1956 metų. Iki šiol ji išleido apie \$52,000,000.

Kanadietis

DUODA ČIANGUI DAUGIAU LAIVŲ

TAIPEH. — Amerika duoda Čiang Kai-šekui dar du naikintuvų lydėtojus ir 10 greitųjų patrulinių laivelių.

Amerika pasirašė sutartį su Čiangu, pagal kurią ji pasižada ginti Formosą, jei kiniečiai pasimotų išlaisvinti ją.

Padėkos Žodis

Dėkojame už surengimą mums mūsų 25 metų vedybinio gyvenimo sukaktuvių balius ir apdovanojimą mus tokiomis vertingomis dovanomis. Ačiū visiems dalyvavusiems ir prisidėjusiems, o labiausiai šemininkėms Mrs. Likas ir Mrs. Zuperkienei už prirengimą tikrai lietuviškų vaišių.

Ta pačia proga sveikiname visus su šv. Kalėdomis ir linkime laimingų Naujų Metų.

Jonas ir Marijona Valašimai
Verdun, Que.

Gera Proga Įsigyti Šias Naudingas ir Įdomias Knygas

SVEIKATOS ŠALTINIS. Parašė Dr. J. J. Kaškiaučius. Naudingi patarimai kaip užsilaikyti ir kaip suteikti sau pirmą pagalbą. Daug patarimų įvairiais sveikatos reikalais. Knyga 350 puslapių. Kaina \$2.50.

MOTINA. Parašė Maksimas Gorkis. Viena iš įdomiausių apysakų. 500 puslapių. Kietais viršeliais. Kaina \$1.50.

PO AUDROS. Parašė J. Dovydaitis. Nepaprastai įdomus romanas iš pokarinių metų gyvenimo Lietuvoje. 312 puslapių. Kaina \$1.50.

POPIEZIAI IR LIETUVIŲ TAUTA. Parašė prof. Povilas Pakarkliš. Knygoje išdėstoma: Popiežių vaidmuo; jų žygiai; lietuvių kova prieš kryžiuočius. Knyga turi 255 puslapius. Kaina \$1.50.

GAMTA IR ŽMONĖS. Parašė M. Ilinas. Labai aiškiai išdėsto gamtą ir kaip žmonės ją pasikinkė savo naudai. 320 puslapių. Kaina \$1.00.

VIDURAMZIŲ ISTORIJA. Redagavo prof. E. A. Kosminskis. 304 puslapiai. Kaina \$1.00.

ŽMOGUS IR MAŠINA. Sutaisė Jonas Kaškaitis. Knyga gausiai iliustruota, suteikia davinių apie technikos išvystymą ir to reikšmę žmonijai. Kaina \$1.00.

ALIEJUS. Parašė Upton Sinclair. Tai vienas iš įdomiausių jo romanų. 800 puslapių. Kietais viršais. Kaina \$2.00.

AMERIKOS DEMOKRATIJOS STEIGĖJAI. Parašė visa eilė autorių. Sužinok, kas buvo Washingtonas, Thomas Jeffersonas, Lincolnas, Tadas Kosčiuško, Pulaski ir kiti žymūs žmonės. 364 puslapiai. Kaina \$1.00.

PETRO CVIRKOS APYSAKOS. Aprašoma nuo baudžiavos iki šių dienų svarbiausi įvykiai. Knyga turi 300 puslapių. Kaina \$1.50.

TARYBŲ GALYBĖ. Parašė Kanterburio dekanas Dr. H. Johnson. Knyga parašyta karo laikų apie tarybinę tvarką. 224 puslapių. Kaina 75 centai.

Liudviko Bonaparto Briumerio Aštuonioliktoji ir Naminis Karas Prancūzijoje. Kietais apdarais, 360 puslapių. Kaina \$1.50. Parašė Karolis Marksas.

POVILAS JURKA. Parašė R. Mizara. Apysaka iš Amerikos žmonių bei Amerikoje gyvenančių lietuvių gyvenimo. 318 puslapių. Kaina \$1.00.

Kaip ir Senatvėje Būti Jaunam. Parašė Dr. J. J. Kaškiaučius. Naudinga knyga sveikatos klausimu, ypatinčiai dėl senesnio amžiaus žmonių. Kaina 65 ct.

Lietuvių Tautos Atbudime Pionieriai. Parašė Dr. A. Petrika apie veiklą Dr. Kudirkos, P. Višinskio, Petkevičiūtės, J. Biliūno, Žemaitės, Lazdynų Pelėdos, Šatrijos Raganos. Knyga svarbi, su paveikslais. 320 puslapių. Kaina \$1.00.

ŪKANOS. Parašė M. Rasoda-Mizara. Apysaka iš Amerikos lietuvių gyvenimo. 342 puslapių. Kaina \$1.00.

PAVASARIO GODOS. Eilių rinkinys. Parašė vienas iš buvusių žymiausių Amerikos lietuvių poetų Stasys Jasilionis. Joje telpa apie 300 eilių bei dainų. 256 puslapių. Kaina \$1.00.

Argentina ir Ten Gyvenanti Lietuviai. Parašė R. Mizara, kuris gyveno Pietų Amerikoje. Knygoje rasite informacijų ir apie kitas Pietų Amerikos šalis. 190 puslapių. Kaina \$1.00.

Pirmoji Lietuvos Sovietų Valdžia. Parašė V. Mickevičius-Kapsukas. Knygoje aprašoma 1918-1919 metų Lietuvos žmonių kovos už laisvę. Su paveikslais. 240 puslapių. Kaina \$1.00.

PRISIKĖLUSI LIETUVA. Parašė A. Bimba, kuris lankėsi po karo Lietuvoje. Knyga 222 pusl. Kaina \$1.00.

Kelias į Naują Gyvenimą. Parašė A. Bimba. Faktai apie Amerikos žmonių gyvenimą. 224 puslapiai. Kaina \$1.00.

SAULĖTOJ ISPANIJOJ. Parašė Edvardas Zdanuskas. Jo atsiminimai iš karo su Franko fašistais. 156 puslapių. Kaina 50 centų.

Su užsakymu prašome prisiųsti ir mokestį. Persiuntimą mes apmokame.

LLD Kanados Veikiantis Komitetas
P. O. Sta. C. Box 1907 Toronto 3, Ont.

Kankl męgstardies instba Lietu dainų ir samblio guose r kaimų rateliuo

Lietu gabių m kankles ir kitus čiau dar ganizuo liaudies ba. Da Kauno lektvyva

Štai cechų. A tos paru mentų o gai pad daromo vintos e detalės kuris ta džiovyk

Kada prasideda cesas. stalian ir Kaz rankas kanklių baigima darbe ir J. S labiaus užtemp instrun

Pirm žiūrėjo rios su premije ir P. St gamint misija tino te strukci

Šiuo dukcija apie 40

Jonas niai iš doje iš

TARYBŲ LIETUVOJ

Lietuvių Liaudies Instrumentų Gamyba

Kanklės yra vienos iš mėgstamiausių lietuvių liaudies instrumentų. Jos skamba Lietuvos TSR Valstybinio dainų ir šokių liaudies ansamblio orkestre, skaitlinguose respublikos miestų ir kaimų meninės saviveiklos rateliuose.

Lietuvoje buvo nemažai gabių meistrų, gaminančių kankles, birbynes, skudučius ir kitus instrumentus. Tačiau dar niekada nebuvo organizuota masinė lietuvių liaudies instrumentų gamyba. Dabar šį darbą atlieka Kauno baldų kombinato kolektyvas.

Štai vienas iš kombinato cechų. Ant darbalių sudėtos paruoštos būsimų instrumentų detalės. Štai rūpestingai padrožtos lentelės. Jos daromos iš 5 - 6 metus džiovintos eglės medienos. Kitos detalės gaminamos iš klevo, kuris taip pat ilgai laikomas džiovykloje.

Kada detalės paruoštos, prasideda jų montavimo procesas. Tai atlikti pavesta staliams Julijui Vėgelevičiui ir Kazimui Celešui. Per jų rankas jau perėjo dešimtys kanklių. Galutiną kanklių išbaigimą atlieka prityrę tame darbe meistrai P. Babeckas ir J. Strimaitis. Jie atlieka labiausiai atsakingą darbą: užtempia stygas, suderina instrumentą.

Pirmą kanklių partiją apžiūrėjo speciali komisija, kurios sudėtinį įėjo Stalininės premijos laureatai J. Švedas ir P. Stepulis. Kombinate pagamintus instrumentus komisija bendrai paėmus įvertino teigiamai, įnešė konstrukcijon eilę pataisų.

Šiuo metu paruoštos produkcijos sandėlyje jau yra apie 40 kanklių. Artimiausiu

Jonas Skeberdis, kurs neseniai išvyko į Lietuvą. Kana-doje išgyveno arti 30 metų.

metu kanklių gamyba bus išplėsta. Taip pat ruošiamas masinė skudučių gamyba.

Literatūros Konferenc.

Akmenės rajono Papilės apylinkės biblioteka turi apie 8 tūkstančius knygų. Kas mėnesis ji papildoma naujais kūriniais.

270 kolūkiečių yra bibliotekos skaitytojai. Čia veikia meninio skaitymo ratelis. Ratelio nariai per savo užsiėmimus pažindinasi su grožinės literatūros naujanybėmis, apsarsto perskaitytas knygas. Pavyzdžiui, seneniai įvyko skaitytojų konferencija, kurioje buvo apsarstyta latvių rašytojo V. Lacio knyga "Į naują krantą". Konferencijoje dalyvavo S. Daukanto žemės ūkio artelės kolūkiečiai ir Papilės MTS mechanizatoriai.

Konferenciją atidarė klubo - skaityklos vedėjas A. Valašimas. Pranešimą apie valstiečių paveikslus romane padarė Papilės vidurinės mokyklos moksleivis R. Stulpinas. Skaitytojo L. Puskunigio pasisakymas lietė latvių kolūkiečių pasiekimus.

Romano apsarstyme pasisakė A. Sinkevičius, J. Revitytė ir kiti.

Leningrado Aukštojo Mokslo Įstaigose

Apie 50 jaunuolių ir merginų — Lietuvos respublikos vidurinių mokyklų abiturientų šiais metais išvažiavo mokintis į Leningradą.

Šiuo metu Ždanovo vardo Valstybiniame universitete, Gerceno vardo Pedagoginiame institute, Politechnikos, Elektrotechnikos, medicinos institutuose ir kitose Leningrado aukštojo mokslo įstaigose mokosi virš 300 lietuvių studentų. Jie naudojami puikiai įrengtais mokymo kabinetais ir laboratorijomis, turtingomis bibliotekomis ir skaityklomis. Studentai mėgsta apsilankyti Valskybinėje Saltykovo-Šcedrino vardo viešojoje bibliotekoje. Čia visada galima gauti reikalingą knygą bet kuria kalba.

Lietuvių jaunimas su įdomumu klauso žymiausių mokslininkų paskaitas, atkakliai įsisavina žinias. Laisvu laiku respublikos studentai pažindinasi su Leningradu, su jo įžymybėmis ir istorinėmis vietomis.

Galingas Linų Kombinas Lietuvoje

Panevėžyje pradėta vienos iš stambių tarybinės šalies lininių audinių išdirbimo įmonių — linų kombinato statyba. Kombinate visi pagrindiniai gamybos procesai, pradedant žaliavos perdirbimu ir baigiant pagamintos produkcijos įpakavimu, bus mechanizuoti ir suautomatinti.

Netoli kombinato ruošiamas darbininkų miestelio statyba. Šiuo metu statomi pirmieji keturi gyvenamieji namai. Miestelyje numatyta pastatyti didelis klubas, vaikų darželis ir kitos kultūrinės - buitinės įstaigos.

Organizuojamas kvalifikuotų kadru paruošimas įmonei. Neseniai viena darbininkų grupė išvažiavo į Viaznikovo kombinatą susipažinti su priešakiniu gamybinu patyrimu.

30 Pjesių -- Kultūros Namų Scenoje

Jau aštuoneri metai kai prie Alytaus rajoninių Kultūros namų veikia Valentino Kirlio vadovaujamas dramos saviveiklos kolektyvas. Per šį laiką pastatyta daugiau 30 tarybinių dramaturgų pjesių. Jų tarpe pastatyta Korneičiuko "Putinių giraitė", Michalkovo "Vėžiai", Krono "Gilioji žvalgyba", Chlivickio ir Gutaičio "Obelys žydės". Didelio pasisekimo susilaukė Dunajevskio operetės "Laisvasis vėjas" pastatymas. Šiame spektaklyje svarbiausius vaidmenis atliko mokytoja G. Greblkaitė, vietos žemės ūkio mokyklos darbuotojas V. Jusnionis, "Pirmyn" artelės siuvėjai broliai Jonas ir Stasys Šuopiai, Kultūros namų direktorius A. Krajauskienė.

Narių Žemių Įsisavinimas

Šiaulių melioracijos stoties kolektyvas įvykdė metinį gamybos planą.

Šios stoties mechanizatoriams padedant, iškasti daugiakilometriniai magistraliniai kanalai Jonišio rajono "Gegužės Pirmosios", Kalinino vardo ir Kuršėnų rajono "Laisvės", "Artojo" kolūkiuose. Dideliuose plotuose atlikti drenažo darbai Žagarės rajono "Pergalės" Jonišio rajono Lenino vardo ir Kuršėnų rajono "Raudonojo Spalio" žemės ūkio artelės. Visa tai įgalino įsisavinti šimtus hektarų anksčiau neišnaudojamos žemės.

Liaudiškose Respublikose

Pirmojo Kinijoje Popieriaus Kombinato Statyba

Ant Sungario upės kranto, Mažojo Chingano stambių miško masyvų rajone, driekiasi pirmojo Kinijoje popieriaus kombinato statybos aikštelės. Kombinas statomas su Tarybų Sąjungos pagalba ir bus užbaigtas 1957 metais. Jis gamins įvairių rūšių popierių, tame tarpe izoliacinį popierių elektros pramonės reikalams, specialiųjų rūšių popierių ir kartoną aviacijos bei automobilių pramonei ir t.t. Seniau Kinija šių rūšių popierių importuodavo iš kitų šalių.

Visas gamybos procesas, pradedant nuo miško medžiagų atgabenimo į kombinatą ir baigiant popieriaus išleidimu, bus pilnutinai mechanizuotas ir suautomatintas.

Šilko Audinių Gamyba Lenkijoje

Metai iš metų Lenkijoje didėja šilko audinių gamyba. Pereitais metais šalies gyventojai gavo apie 70 miliek prieškariniais 1938 metais. Šalyje pastatyta eilė naujų įmonių, kurių paleidimas veikti įgalino žymiai padidinti šilko audinių gamybą.

Šiais metais Lenkijoje pradėta statyti dvi naujos stambios šilko pramonės įmonės — fabrikai Turkoje ir Sverkove. Naujieji audinių fabrikai stos veikiančiųjų į-

monių rikiuotėn sekanciais metais.

Teatrų Statyba Lenkijoje

Pokariniais metais Lenkijoje buvo atstatyti senieji ir pastatyti nauji teatrų pastatai. Varšuvoje, pavyzdžiui, buvo atstatyta daugiau kaip 20 teatrų pastatų. Per pokarinius metus įvairiuose šalies miestuose pastatyta 12 naujų stambių teatrų, tame tarpe nauji teatrai Ledzėje, Vroclave ir kituose miestuose.

Šiuo metu statomas didelis operos ir baletų teatras Varšuvoje, statomi teatrai Naujojoje Gutoje, Lodzėje. Varšuvoje statomuose J. V. Stalino Vardo Kultūros ir mokslo rūmuose bus įsteigti trys nauji teatrai.

1936 metais Lenkijoje buvo 32 stacionariniai teatrai, o šiuo metu šalyje yra 111 teatrų, tame tarpe virš 60 dramos teatrų. Pokariniiais metais buvo įsteigti nuolatiniai teatrai Bielowo, Belske, Gdynėje, Kelcache, Liubline, Radome, Žesuvoje ir kituose miestuose.

Pereitais metais Lenkijos teatrai parodė daugiau kaip 29 tūkstančius spektaklių, kuriuos žiūrėjo virš 12 milijonų žmonių.

HALIFAX. — Konsiliacijų taryba rekomendavo pakelti Sydney plieno darbininkų algas 5 centais į valandą. Taipgi pagerinti ir kitus reikalus.

Unija originaliai reikalavo pusaštunto ceito į valandą.

(Vieton kalėdinių atviručių siuntimo)

Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujų 1955 Metų

Linkime Sveikindami Visus Mūsų Gimines, Draugus, Pažįstamus ir UNION CAFE Lankytojus.

Ch. Pampalas ir Šeima

387 SHERMAN AVE. N. HAMILTON, ONT.

Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujų Metų Visiems Mūsų Kostumeriams

Monarch Hotel

12-14 Clinton St. Toronto

Liaudies Balsas

SAVAITINIS KANADOS LIETUVIŲ LAIKRASTIS
LEIDŽIAMAS SPAUDOS DRAUGLIOS

Prenumeratos Kaina:

Kanadoj ir Didžiojoj Britanijoj metams \$3.00; pusei metų \$1.50
Visur kitur metams \$3.50; pusei metų \$1.75

LIAUDIES BALSAS

160 Claremont St., Toronto 3, Ont., Canada

Telefonas: **EMpire 6-4358**

GARANTUOTA METINĖ ALGA

Nekurios unijos dažnai kelia klausimą garantuotos metinės algos. Ypatingai labai daug diskutuoja apie tai automobilių darbininkų unija. Ką toks sumanymas tikrumoje reiškia? Ar darbus visiems darbininkams per išstus metus, ar metinę algą, nežiūrint to, kiek darbininkas dirba? Kiek matyti iš unijų aiškinimo, tai dalykas yra toks:

Garantuotos metinės algos formulė reikalauja, kad kompanijos sutiktų mokėti darbininkui trukumą, tai yra pridėtų prie nedarbo apdraudos tiek, kad darbininkas gautų tiek, kiek ir dirbdamas, jeigu kompanijoje nėra darbo tam tikram laikui. Bet ir čia yra dar daug neaiškumų.

Pavyzdžiui, kokie darbininkai galėtų gauti tą priedą, jeigu jau būtų sutikta duoti jį, ar visi, kurie tik samdomi kompanijų, ar išdirbę tam tikrą laiką, sakysime, po porą metų.

Kitas dalykas, Kanadoje nedarbo apdraudos įstatymas sako, kad darbininkas negali turėti kitų pajamų, kada jis ima apdraudą. Reiškia, nepataisius to įstatymo, nebūtų galima naudotis tokiu užtikrinimu metinės algos, nors kompanijos ir sutiktų.

Kyla klausimas, ar verta darbininkams kovoti už tokią metinės algos garantiją, kuomet yra tiek daug skerspajūjų? Atsakant galima pasakyti, kad dalykas geras, tik jis turi būti davestas iki galo. Tokiose industrijose, kur darbai pastovesni, būtų gal galima įgyvendinti. Bet tuom pat sykiu reiktų kovoti ir už pakeitimą nedarbo apdraudos įstatymo, kad jis nestovėtų ant kelio. Bet bus tokių industrijų, kur tas nebus galima visai.

Atrodo, kad būtų praktiškesnis dalykas kovoti už tinkamesnę valstybinę apdraudą nuo nedarbo. Nes imant reikalą valstybės mastu, galima lengviau išlyginti visus nelygumus industrijose. Tokia valstybinė apdrauda galėtų būti daug teisingesnis patvarkymas, negu atskiromis kompanijomis. Galingesni ir pastovesni užvedimai atsvertų silpnesnius ir mažiau pastovius.

Reiktų pavadinti įstatymą socialio draudimo įstatymu, kurs turėtų garantuoti žmonėms pajamas pragyvenimui atsitikime nedarbo ar ligos.

KĄ JIE NŪTYLI

Taikingo sugyvenimo arba koegzistencijos priešai, šaukdamie prieš tą koegzistenciją, aiškina, kad su komunistais negalima taikiai sugyventi, nes jie žiauriai elgiasi su savo oponentais. Pavyzdžiui, tik šiomis dienomis vienas vyskupas, paleistas iš Kinijos, šaukė, kad negalima su komunistais sugyventi, nes jie buvę įkalinę jį ant 22 mėnesių.

O kaip gi yra su tais, kurie randasi kitoj tvoros pusėj? Ar Jungtinėse Valstijose kapitalizmo oponentai nepersiekiojami, nekalinami? Tik už tai, kad jie tiki į marksizmą, jie kišami į kalėjimą ne keliems mėnesiams, o keliems metams. Kiša į kalėjimus net už tai, kad žmonės, pasinaudodami Amerikos konstitucijos garantijomis, atsisako liudyti prieš save ragangaudžių komitetuose.

O kaip gi yra su hitlerininkais? Kiek jie sudegino žmonių pečiuose? Kiek jų buvo legaliai nuteista už kriminalius nusikaltimus karo pabaigoje? O ar kas jiems prikiša tai? Tuos militarinius ir esesininkus dabar norima vėl apginkluoti ir net sąjungininkais padaryti.

Buvo karas, buvo revoliucijos. Kiekvienoje šalyje yra vidujinių susikirtimų. Bet ar reikia dėl to susinaikinti visiems hidrogeno bombomis? O kita, ar tos bombos gali panaikinti tuos visus negerumus? O virš visko, jei vyskupo įkalinimas yra bausis dalykas, tai kaip bus nebaisus dalykas naikinti išstus miestus? Juk tai būtų milijonus kartų žiauresnis darbas — ir tik dėl to, kad yra žmonių, kurie nori kraujo praliejimo, keršto tiems, kurie sąlygoms susidėjus paėmė viršų ir dabar tvarkosi pagal savo supra-

KAS NAUJO PASAULYJE

Jungtinės Valstijos skundžia Kiniją Jungtinėms Tautoms už tai, kad ji nepaleidžia 11 JV lakūnų, kurie buvo suimtų laike Korėjos karo. (Kinija juos teisė ir sako, kad jie prisipažinę šnipinėjus prieš Korėją ir Kiniją.)

Bet tuo tarpu Jungtinės Valstijos, kurios nesiskaito esančios kare su Kinija, neįleidžia iš Jungtinių Valstijų 38 studentų, kurie nori grįžti į Kiniją.

Amerikoje yra užšaldyta keli šimtai milijonų dolerių kiniečių turto.

Tiesiog negalima suprasti, kaip galima kitus kaltinti už tai, ką patys amerikiečiai daro.

Egipte buvo pakarti šeši muzulmonai, du iš jų aukšti politikieriai, už pasikėsinimą ant premjero Nasser gyvybės.

Arabiškų šalių protestai nieko negelbėjo.

Neatrodo, tačiau, kad bus persekiojamas generolas Naguib, kurį vienas iš pakartųjų įvėlė į suokalbi, sakydama, būk Naguib sutikęs su jų planu nužudyti premjerą.

Londone išeinąs pasaulinės aviacijos žurnalas baugina visus, kad Tarybų Sąjunga nori pralenkti visus aviacijoje.

Girdi, esą paleista į darbą 360 įmonių.

Esą gaminami dideli bombieriai, galinti nešti atomines bombas, ir kovos orlaiviai.

Jeigu nėra tik bauginimas, kad paakstinti kapitalistus daugiau išleisti žmonių pinigų dėl ginklų gamybos, tai tas rodo, kad pastangos pralenkti socialistines šalis ginklų klausime yra tuščias pasimojimas.

Chou En-lai, Kinijos premjeras ir užsienio reikalų ministras, smerkia Amerikos Čiang Kai-šeko sutartį. Jis sako, kad ta sutartis yra atsukta prieš Kiniją.

Formosa, sako jis, yra Kinijos teritorija. Čiang Kai-šekas yra Kinijos vidujinis priešas. Kinija turi teisę, sako jis, suvesti sąskaitas.

Amerika, kaip žinia, pasižadėjo ginti Formosą, jei kiniečiai panorėtų išvyti Čiang Kai-šeką su savo klika.

Danijos apsigynimo ministerija pranešė, kad pavart-

timą. Žiaurumas yra žiaurumas, nesvarbu kas jį vykdo. O kad atominės ir hidrogeninės bombos būtų dar negirdėtas žiaurumas, tai nereikia niekam aiškinti. Daug mažiau blogumo įkalinti tokius pasaulio galo norinčius erštus.

armijos inspektorių, generalmajorą Noerresoe, kadangi buvo surasta, kad kadetai mokinami naciškų doktrinų. Kapitonas P. Laerum, kurs laike karo buvo danų nacių brigados komandierium, mokinęs karo mokyklos studentus nacizmo, o inspektorių netrukdeš.

Maskvos radijas sako, kad Amerika nori panaudoti Jungtines Tautas savo šnipų apsaugai. (Tas buvo pasakyta ryšium su 11 lakūnų, kurie įkalinti Kinijoj).

Tie lakūnai, sako Maskvos radio, nėra paprasti karo belaisviai. Faktai yra faktai, sako jis, ir nei Lodge, nei kiti negalės nuneigti juos.

Senatorius McCarthy pradėjo puldinti prezidentą Eisenhowerą. Girdi, ir Eisenhoweras pradėjęs užstoti komunistus.

Rinkimų metu jis padaręs didelę klaidą agituodamas už Eisenhowerą, kaip žmogų, kuris padarysiąs galą komunistams.

Išrodo, kad republikonų partijoje reiškiasi du sparnai: dešinysis, su Knowlandu ir McCarthy priešakyje, ir kairysis, prie kurio matyti linksta ir prezidentas.

Prezidentas pradeda daugiau kalbėti apie taikų sugyvenimą su socialistiniu pasauliu, kas dešiniams labai nepatinka.

Jošidos kabinetas Japonijoje visgi sugriuvo. Jošida labai nenorėjo pasiduoti, bet pačioj jo partijoj atsiradusi opozicija privertė jį rezignuoti.

Naują kabinetą sudarė atskilėlių lyderis Ichiro Hatojama.

Hatojama tapo premjeru tiktai pasižadėjęs socialistams tuojaus paskelbti rinkimus į parlamentą. Be socialistų pagalbos jis nebūtų galėjęs užtektinai balsų.

Naujo parlamento rinkimimais įvyks kovo mėn.

Ir Jungtinių Valstijų valstybės sekretorius Dulles aną dieną pareiškė, kad baimė karo tarp rytų ir vakarų sumažėjo ir dabar abi pusės gali daugiau galvoti apie ekonominę kompeticiją.

Tai geras ženklas. Turine, Italijoj, didžioji automobilių korporacija Fiat

paskelbė, kad ji duos šiemet po \$18.00 bonų kiekvienam darbininkui, jei jis bus anti-komunistinio nusistatymo, priklausys prie katalikų ar dešiniųjų socialistų unijų.

Priklausantieji prie kairiųjų vadovaujamų unijų negausią tų bonų.

Darbininkai rašinėja ant sienų šūkius, kad jie sąžinės neparduos už dolerius.

IŠ ALDLD Centro

Knyga "Amerikos Prezidentai", kurią parašė Antanas Bimba, jau išsiuntinėta visoms kuopoms Jungtinėse Valstijose ir Kanadoj. Taipgi ir pavieniams nariams, kurių duoklės yra mokėtos už 1954 metus. Tą didžiai vertingą knygą, "Amerikos Prezidentai", turėtų visi įsigyti ir laikyti savo namų knygynėlyje kaip istorinių informacijų vadovą.

ALDLD nariai šią bangią knygą gauna už savo metinę duoklę. Jei esi nariu ALDLD ir iki šiol negavai tos didžiai vertingos knygos, tai apsižiūrėk, gal tavo duoklės dar yra nemokėtos už 1954 metus. Greitai pasimokėk per savo kuopos sekretorių ir knygą greit gausi. Taipgi kuopos turėtų knygą "Amerikos Prezidentai" parsitraukti platinimui tarpe ne narių. Jos kaina \$2.00.

Jei kurios kuopos ar pavieniai nariai nebūtumėt gavę knygą "Amerikos Prezidentai", tuojuo LLD Centrai praneškite, o Centras greit jums knygą pasiųs.

Angliškai skaitantiems nariams knygų dar nesuimtė už siuos metus, hes angliškų knygų dar negavom. Bet tikimės greitai gauti ir tuojuo pasiųsim.

Aplaikius knygą "Amerikos Prezidentai", visos kuopos turite susaukti skaitlinę susirinkimus ir knygą nariams išdalinti. Lai nariai naudojasi tomis didžiais naudingomis informacijomis.

Dabar eina Laisvės, Vilnies ir Liaudies Balso vajai už gavimą naujų skaitytojų ir atnaujinimą senų, tai reikia visose kolonijose darbuotis platinime darbininkiškos spaudos. Taipgi reikia pasidaruoti rinkime prenumeratos knygai "Apie Dievus ir Žmones", kurios kaina yra tik \$1.00. Taipgi reikia rengti kultūrinius vakarus, kuriuose būna proga skleisti naudingą literatūrą.

Siuomi kviečių visas kolonijas prie veiklos.

J. Grybas
ALDLD Centro Sekr.

ATVIR

Globe a
dienes ed
ja apie ge
teriu firm
L. Gordo
Toronto

Tarp kit
Mail sako
"Mr. G
vo Instit
lations
nepasiekė
kalbėjo
formuota
nijoj, Ind
Indokinij
apie du v
Vienu yra
formacijų
tam tyrin
dasi Kinij
Kitu yra
vieningun
režimas p

"Jungti
ka maton
tai prieš
Išrodo, k
veikia tur
kad Mao
išnyks, je
jos nuduc
ra. Tęsim
mo Ciang
mijos pas
kaip Kinij
paeiti iš
nors ir ka
draugai b
lio.

"Azijie
tas nieka
vyriausia
priežastie
čiai prie
gyvena ge
mės savir
džio prasn
palyginan
gal nustat
tui grūdų
gi pervirš
jie turi a
mybą. Jie
gi, bet jie
ir turting
vo tuomet
džiujų žė
ninkai; ir
centus die
nių skaičia
Mao Tse
šalinęs va
valdininkų
Baigdar
Mail pas
"Nors I
įvyko 1917
Valstijos
nės vyriau
tų. Ar už
shingtonu
komunisti
ge, jau pė
nėra perė
singas kel
timo komu
žiūrėti, ka
tant Kinij
darbininke
ma pasiek
nimo stan
Mao gali
nėms?"
(Pabaig

Mokslo Klausimais

A. MACIONIS

Žmonijos Progresas Ir Evolucija

(Tąsa)

Erdvės Irvėlikimas

Gyvūnams būdinga judėti, nes reikia apsirūpinti maistu, išvengti priešų, susirasti į save panašių. Daugelio žinduolių judesiai labai tobuli. Mes stebimės nepalyginamu stirmos, žirgo ar kiškio judesiu greitumu ir grakštumu. Nesunku suprasti, kad tai ilgos evoliucijos išdava. Ji atsispindi ne tik tų žinduolių galūnių sandaroje, bet ir viso kūno proporcijose bei atitinkamai tobulame atskirų organų sistemų funkcionavime.

Tačiau žinduoliai gyvena ne tik žemės paviršiuje. Evoliucijos būvyje kai kurie jų virto puikiais rausikais (kurmiai), akrobatais (beždžionės), sklandytojais (voverės - skraiduolės) ir net vikriais lakūnais (šikšnosparniai). Dar kiti tapo nepalyginamais plaukikais ir užvaldė jūras (ruoniai, banginiai). Šitoks pirmųjų primityvių žinduolių gyvenimo būdo pasikeitimas įvairiomis linkmėmis (adaptacinėmis radiacijos reiškinys) tampriai susijęs su atitinkamais paveldimais jų kūno funkcijų bei sandaros pasikeitimais. Ši adaptacinė radiacija truko ilgai. Gamtininkams pilnai pavyko atskleisti, kaip ilgos evoliucijos būvyje iš keturpirščių seniausio žinomo arklų protėvio nediduko eohipo galūnių pamažu per 40-50 milijonų metų susiformavo dabartinių arklų bėgamojo tipo vienapirštės kojos. Apytikriai tokio pat senumo ir banginių istorija. Jų protėviai kafozojaus eros pradžioje (viduriniojo eoceno protėviai) savo dantų sistema dar turėjo daug bendro su senoviniomis sausumos plėšriais žinduoliais, bet vėliau, taikantis prie gyvenimo sąlygų vandenyje, išnyko jų užpakalinės galūnės, dingo plaukai ir kūnas įgavo aptakią žuvis formą. Nesunku suprasti, kad tokie vienašališki prisitaikymai (banginių, arklų, kurmių) labai suvaržė arba padarė visiškai neįmanomą atitinkamų gyvūnų gyvenimą sąlygose, kuriose kitados normaliai gyveno jų primityvių protėviai.

O kaipgi su žmogumi?

Net gerai išsitenrinavusiems sportininkams dar toli iki kiškio, elnio arba vilko bėgimo greičio. Tačiau ko žmogus nepasiekia savo kojomis, jis pasiekia kitomis priemonėmis. Jau nuo dau-

gelo tūkstančių metų prajaukintais arkliais raiti žmonės sėkmingai persekioja netgi greičiausius žvėris, o dabartinėje motorizacijos epochoje greitakojus žirgus pakeitė dar greitesnės mechaninės priemonės. Kovoje dėl laiko ir erdvės mūsų kojų funkcijas su pasisekimu perima žmogaus rankų sukurtos judėjimo priemonės.

Išveikiant vandens erdvę, pakito taip pat ne žmogus, o tik jo gaminamos priemonės. Sausumos gyvūnams, o tokie yra eiliniai žinduoliai, didesni vandens plotai visuomet būdavo ir tebėra neįveikiama kliūtis plisti. Įvairios salos (Madagaskaras, Naujoji Zelandija ir kt.) ir net ištisi žemynai (Australija, Pietų Amerika), senais geologiniais laikais netekę ryšio su kaimyniniais žemynais, virto tikrais gyvosios gamtos rezervatais. Tokiose izoliuotose teritorijose iki mūsų dienų išliko daugelis senovinių gyvūnų, kurių artimi giminės kituose žemynuose išmirė jau prieš daugelį milijonų metų. Pavyzdžiui, iš Azijos žemyno į Australiją nuo kreidos periodo iki dabartinių laikų, taigi bent per 60-70 mln. metų, nesugebėjo savo jėgomis prasiskverbti naujai atsiradę progresyvesni žinduoliai, kaip kanopociai, plėšrieji, beždžionės. Užtat Australijoje nekliudomai vystėsi į ten kadaise patekę ir kitur beveik išmirę labai primityvūs sterbliniai ir dar primityvesni vienaangiai. Dar senoviškesni bėgimoji broožų yra N. Zelandijos fauna. Geografinė izoliacija visada buvo labai svarbus evoliucijos veiksnys.

Žmogus sėkmingai išmoko išveikti vandens erdvę. Dar senais priešistoriniais laikais žmonės išmoko pasidirbti plautus ir laivelius ir jais pasiekti ne tik visus gyventi tinkamus žemynus, bet ir tolimiausias Polinezijos salas. O dabartinis žmogus, apsiginklavęs mokslu ir technika, didžiuliais laivais skrodžia ne tik visus vandenynus, bet jau braunasi ir į tų vandenynų gelmes. Vandens erdvė iš kliūtis plisti virto svarbia žmogaus visokeriopos veiklos arena.

Laipioti medžiais yra mėgiamas žmogaus vaikystės užsiėmimas. Bet šokinėti nuo šakos ant šakos rizikinga. Tačiau yra nemažai tokių žinduolių, kurie, laipiodami medžiais, sugeba labai toli nušokti. Taip evoliucijos būvyje atsirado sklandymas, o vėliau ir aktyvus skraidymas.

Žmogus apie skraidymą

svajojo ilgai. Ši svajonė išsipildė. Pasigamintais lėktuvais jis jau užvaldė padangų erdvę. Už šikšnosparnius ir paukščius žmogus dabar skraido aukščiau ir nepalyginamai greičiau. Priemonės erdvei išveikti, kurios visada turėdavo tampriausią ryšį su siaura gyvūnų kūno dalių specializacija, žmogaus kūno visiškai nepaveikė, nes tapo sukurtos visiškai kitu pagrindu, kolektyvinio darbo išdavoje, panaudojant organizmui svetimas medžiagas.

Kitos Žmogaus Veiklos Sritys

Panašių pavyzdžių galima būtų pateikti ir iš daugelio kitų žmogaus veiklos sričių. Sudėtingų technologinių procesų dėka seniau visiškai neprieinamos mūsų organizmui žaliavos virsta vertingais maisto produktais, kuriais maitintis jau neberekalingi sudėtingi anatominiai prisitaikymai. Sunku net įsivaizduoti, kokį progresą pasiekė žmonija ateityje, jeigu jau dabar biologiškai labai svarbiems uoslės, klausos ir regėjimo organams į pagalbą ateina žmogaus rankomis pagaminti echolotai, fotoaparatai, radarai, televizoriai ir kitokios žmogaus orientacijos erdvėje ir mokslinio tyrimo priemonės.

Šis žmogaus progresas yra kolektyvinio gamybinio darbo išdava. Žmogus sugeba nepaprastai greitai prisitaikyti prie gamtos sąlygų, tuo tarpu evoliucijos procese tai vyksta labai lėtai. F. Engelsas yra teisingai pastebėjęs, kad "žmogų sukūrė darbas". Tokiai žmonių veiklai kitados praskynė kelių mūsų tolimųjų gyvūninių protėvių perėjimas nuo laipiojimo prie dvikojo vaikščiojimo, atpalaiduojant rankas naujoms funkcijoms. Ranka tapo ne tik darbo organu, bet ir jo produktu.

Kyla klausimas, argi žmogaus praktinėje veikloje viskas priklauso tik nuo rankų? Žmogaus progresą užtikrina ne tik rankos, bet ir galvos smegenys.

Prie smegenų aukštesniųjų funkcijų priklauso žmogaus gebėjimas protauti, gebėjimas naudotis tarpusavio bendravimo priemone — kalba. O tai reiškia, kad galvos smegenims greta gebėjimo reaguoti į betarpiškus tikrovės signalus, pagausimus įvairiais jutimo organais, taip būdingas gebėjimas reaguoti ir į tų signalų signalus, kurie smegenis pasiekia iš kalbos organų. Tie antriniai signalai, tebūdami tikrovės garsiniais simboliais, įgalina daryti apibendrinimus, o tai ir sudaro protavimo pagrindą. Žmonės, darbo procese bendraudami, išmo-

Eichmano Teismas

N. AUKŠTUOLIS

Spauda, išskyrus "vaduotojų" spaudą, plačiai rašo apie hitlerininko Eichmano bylą. "Vaduotojams" matyti nepatogu, nes daugelis jų draugų dalyvavo Eichmano veikime. Daugelis tų draugų dalyvavo labai aktyviai.

Nekurie reakcingesni did-lapiai, naudodamiesi Eichmano byla, bando gretinti Kiniją, Tarybų Sąjungą ir kitas šalis, kur buvę daug žmonių nužudyta. Iš vėliausių esanti Kuba. Bet toks palyginimas yra labai neteisingas. Tai piktas stengimasis apšmeižti tas šalis.

Perversmai buvo beveik visose šalyse. Jungtinėse Valstijose per civilinį karą buvo užmušta daugiau, negu per abu pasaulinius karus. Jungtinės Valstijos rėmė pinigais ir ginklais dešiniuosius, kurie gaudė ir žudė Laosos partizanus. Tas pat eina Pietiniame Vietname. O kiek francūzai nužudė arabų Alžyre? Kiek nužudė afrikiečių britai?

Kada klasių kova įsiliepsnoja, be kraujo, be aukų neapsieinama. Ir viena pusė ir kita neglosto savo priešų, kurie ima į rankas ginklą. Lietuvoje, kaip pamename, Smetona nuteisė ir sušaudė komunistų lyderius. Tik už literatūros platinimą kišo ilgiems metams į kalėjimą. Kuboje Batistos režimo metu buvo nužudyta dešimtys tūkstančių politinių priešų.

Norint, būtų galima duoti tokių pavyzdžių labai daug. Niekas negali sakyti, kad

ko kalbėti ir vienas kitą su-prasti.

Šitoks galvos smegenų funkcijų išplėtimas būdingas tikrai žmogui. Išmokus kalbėti, atsirado galimumas sparčiai mokytis, perduoti sekančioms kartoms ne tik sukauptą gamybinį patyrimą, bet ir svarbius apibendrinimus bei idėjas. Rašto ir spaudos išradimas, nekalbant jau apie moderniausias minčių fiksavimo bei perdavimo priemones, šį žmonių gebėjimą nepaprastai išvystė.

Žmogaus evoliucijoje, kaip matome, įvyko lemiamas posūkis. Jis įvyko dėl to, kad darbo procese nepaprastai lankstumo įgavo galvos smegenų aukštesniosios funkcijos, be kurių neįmanoma pati gamybinė veikla. Žmogus atsiskyrė nuo gyvūnijos, iš kurios tarpo pats išėjo. Prieš žmonių atsivėrė naujos begalinio progresavimo perspektyvos. Milžiniški šių dienų mokslo ir technikos pasiekimai rodo, kad žmonių progresui nėra ribų.

tai gerai. Daug geriau būtų, kad to nebūtų. Bet gyvenimas rodo, kad be to neapsieinama. Tokia jau žmogaus nelaimė, kad jis negali apsieiti be ginklo.

Bet tai, ką atliko Eichmanas su kitais hitlerininkais, yra visai kas kita. Tokio dalyko tur būt net mažame laipsnyje nebuvo istorijoje. Tokį žmonių žudymą pirmu kartu istorijoje vykdė Eichmanas su savo sėbrais.

Eichmaniečiai rinko ir visokiais būdais žudė žydus masiniai ne už kokius politinius ar kriminališkus nusikaltimus. Buvo gal tokių, kuriems naciai patiko. Buvo ir žydų tarpe didelių reakcionierių, kurie džiaugėsi nacių antikomunistiniais išstojimais. Tik tada, kai jie griebė žydus, jie pakeitė nuomonę apie nacius. Naciai gaudė ir žudė žydus, kaip sveikus vyrus, taip ir senius ir vaikus, neatsižvelgiant į nieką. Tai buvo šaltai sugalvotas planas išžudymui žydų aplamai, neturint jokių kaltinimų jiems.

Naciai rinko žydus, varė į užmiestčius, statė prie duobių ir šaudė. Jie turėjo eilę didžiausių koncentracijos stovyklų, kur buvo įrengtos dujų kameros jiems dusinti.

Ir taip, be jokio apkaltinimo, tik dėl to, kad jie buvo žydai, naciai išžudė 6.000.000 iš 8.000.000.000 žydų Europoje, kuri buvo hitlerininkų rankose.

Laimė, kad hitlerininkai buvo nugalėti. Jeigu jie būtų laimėję, visoj Europoj nebūtų likę nei vieno žydo. Jie būtų išskerdę ar dujomis uždusinę visus.

Jie, be žydų, žiauriai elgėsi ir su kitais, pavyzdžiui, lenkais, ukrainiečiais, rusais, lietuviais. Jie be jokios atodairios šaudė įtariamus asmenis. Hitlerininkai buvo pavirtę į baisius žvėris. Ir toks palyginimas netinkamas. Žvėris nežudo, jei jis nėra alkanas.

Kiek Eichmanas yra atsakingas už tas žudynes, parodys teismas. Be abejonės, tai ne jo vieno darbas. Bet jis atliko didelį sėrą. Jo vadovybė buvo gaudomi ir vėžami žydai į įvairias koncentracijos stovyklas. Jis žinojo, kas su tais žydaus daroma tase koncentracijos stovyklose.

Kokią bausmę teismas jam uždės, ji nebus didelė.

MUNICH. — Praėjusį trečiadienį čia sprogo padėta bomba ukrainiečių dipukų laikraščio spaustuvėje. Policijos prenešimu, sužeistų nėra.

Didžioji Realybė

Knygos "Ite, missa est" autorius Jonas Ragauskas neseniai gavo iš užsienyje gyvenančio pažįstamo kunigo K. J. Guto laišką apie šią knygą.

Žemiau spausdiname šio laiško ištrauką ir Jono Ragauskos viešą atsakymą.

Mielas Prieteliau,

Leisk pirmiausia pasisakyti apie pačią knygą. Reikia pripažinti, kad ji parašyta gabi, sklandžiai. Ji turi gražių, tiesiog lyriškų vietų, ypač savo pradžioje, kur kalbama apie mokslo dienas...

Patiko man Paties džen-telmeniškas, nes, atsišiepdamas neigiamai apie asmenis, nevadinai jų tikromis pavardėmis...

Nesame buvę ypatingi draugai, bet, rodos, nebuvome nė priešai. Dėl visos tos permainingos, kuri Pačiam įvyko, man nekyla jokios neapykantos, bet tik gaila, kad taip atsitiko. Pagrindinis jausmas, kurį Pačiam jaučiu, yra tas, kad man gaila Paties: aš jokiū būdu netikiu, kad Pats būtumei naujame kelyje laimingas ar ramus ir patenkintas savo dirbamam darbu. Tegu žmogaus dvasia plati, sakykime tam tikrą prasmę "lanksti", bet tokie posūčiai turi palikti skaudžių pasekų. Pasąmoninė būsena ne taip lengvai pakeičiama naujais "įsitikinimais". Ji pasireiškia kad ir košmariniais sapnais...

Tikiu, ką Pats rašai, kad bent iki 1940 m. savo profesijoje buvote nepeltingas, sąžiningas darbininkas. Man lengva tai tikėti, nes Patį pažinau kaip rimtą, gerą žmogų, rimtai žiūrėjusį į savo pareigas. Čia tik vienas dalykas mane stebina, kaip per eilę metų tokio gyvenimo Pačiam nepasitaikė intymiesnio kontakto su Anapus, vienokiū ar kitokiū būdu išgyvenamo, pajuntamo...

Tikiu, kad pasaulėžiūros atžvilgiu žmogus apsisprendžia ne tiek racionalių argumentų veikiamas, kiek voluntariai pakrypdamas į vieną ar kitą pasaulėžiūrą, artimesnę savo valiai ir širdžiai...

Pats griudamas, manai daras gera, o aš statydamas. Žinau, ką aš duodu statydamas, bet Pats, ar nujauti, ką darai griudamas, ką žmogus veiks su ta tuštuma, su ta vienatve, ypač senatvėje, ligoje, mirtyje. O tu dalykų nė vienas mirtingasis neišvengė ir neišvengs. Čia kalbu išeidamas iš žmogaus būties reikalavimų, neužsimindamas apie Didžiąją Realybę, kuri egzistuoja nepriklausomai nuo mūsų valios ir nusistatymo.

Atleisk, Mielas Jonai, jei mano laiškas Tau padarys nemalonų įspūdį. Žinau, kad

neturiu teisės Paties mokytį ar nurodymus duoti, kaip Pats turi elgtis ar galvoti. Parašiau kelius žodžius, atsiminęs tas valandas, kada draugiškai pakalbėdavom ir pabendraudavom. Paties knygos perskaitymo proga. Jei šitie mano žodžiai Patį pasieks, parašyk kelius žodžius man apie savo gyvenimą, apie dabarties Lietuvoje pasiektus laimėjimus švietimo, mokslo ir meno srityse. O tuo tarpu lik sveikutis, nes ir taip daug prirašiau.

Nuoširdžiai gerbiąs,

K. J. GUTAS

Kunige Jonai,

Į Tavo draugišką laišką atsakysiu irgi draugiškai. Tik ar nesupyksi, kad ne asmeniškai, bet viešai? Man atrodo, nėr ko pykti: mūsų veikla yra visuomeninio pobūdžio, o kadangi laiške kalbi kaip tik apie tą veiklą, tai tegul pati visuomenė vertina ir mūsų samprotavimus apie ją.

"Nesame buvę ypatingi draugai, bet, rodos, nebuvome nė priešai", — rašai. Iš tikrųjų, priešai nebuvome ir gana bičiuliškai gaudėme vėžius Tavo tėviškės ežeruose dar 1940 metų vasarą, kai buožių laukus matininkai jau skirstė bežemiams.

Bet štai nuo to laiko mūsų keliai pradėjo skirtis: vienas iš mūsų nuėjo pirmyn, kitas... kartu su vėžiais — atbulas. Vienas griaua, kitas stato. Tik katras katrą funkciją vykdome?

Sakai, kad Tu statai, o aš griauu. Atseit, Tu eini į priekį, o aš — atbulas. Bet juk ir vėžiui atrodo, kad tik jis iriasi į priekį. Vadinas, vien savo paties įspūdžiu vadovaujantis vertinti savo veiklos negalima — reikia ieškoti objektyvesnio kriterijaus.

Manau sutiksi ir Tu, kad už atskiro žmogaus subjektyvų įspūdį daug objektyvesnė yra visuomenės nuomonė, o objektyviausią sprendimą gali duoti vien mokslas.

Tiesa, mokslams vystantis ir vis labiau įsitvirtinant žmonių buityje, bažnyčia pradėjo pati dangstyti mokslo skraiste. Pamačiusi, kad atviroje kovoje su mokslu pralaimi, bažnyčia pradėjo siūlytis mokslui į draugus. Ji būtina turi taip elgtis, jei nenori likti viena su "dievo apreikštomis" dogmomis. Turi daryti reveransus mokslui, kad galutina

neatbaidytų nuo savęs šių dienų išprususio žmogaus.

Žinoma, Tu kitaip vertini šią bažnyčios taktiką: manai, kad ši bažnyčios "draugystė" su mokslu nuoširdi. Bet gal ir Tu nesiryžti pateisinti bažnyčios dogmatizmo tironijos viduramžiais, — bent jau nešlovini inkvizicijos!

Nepaisydamas absurdiškų religinių dogmų, mokslas visada ieškojo tiesos, o ją surasdamas ir atskleidamas, rodė visuomenei kelią į geresnę, laimingesnę gyvenimą. Tuo tarpu religija, skelbdama panieką pasauliui ir gyvenimui, smaugė ir šmeižė mokslą. "Scientia inflat — mokslas žmogų daro pasipūtusį"; norėjimas daug žinoti — pirmosios nuodėmės rojuje ir visų žmonijos nelaimių šaltinis, — taip teigia biblija ir religija.

Koks gi tad tikrasis, "mokslinis" religijos vardas ir jos įvertinimas? Mokslas religiją vadina prietarais, o religinę veiklą — liaudies mulkinimu.

O kaip vertina mūsų veiklą visuomenė?

Gaila, kad esi toli nuo Lietuvos ir negali pats būti mano knygos "Ite, missa est" pasisekimo liudininku. Nesigiriu, bet turiu pasakyti, kad vargu ar kokia religinio turinio knyga Lietuvoje buvo taip gėdžiai skaitoma ir taip girama, kaip ši ateistinė knyga. Tur būt, žinai, kad už ją man paskirta Valstybinė premija?

Taip mano veiklą vertina visuomenė. O Tu sakai, kad aš griauu!

Žinoma, Tu pasakysi, kad ne visi mano veikla patenkinti — tikintieji ją smerkia. Sutinku. Tačiau, kunige Jonai, šiandien Lietuva jau nebe ta, kurią tu palikai beveik prieš 20 metų!

Prašai mane parašyti apie "dabarties Lietuvoje pasiektus laimėjimus švietimo, mokslo ir meno srityse". Manau, kad gauni pažangiuosius Amerikos ir Kanados lietuvių laikraščius: "Laisvė", "Vilni" ir "Liaudies balsą". Jie informuoja užjūrio lietuvius apie Tarybų Lietuvos laimėjimus. Šie laimėjimai tokie dideli, kad daugelis lietuvių, ypač pabėgusių iš Lietuvos karo metais, jais netiki. Kunige Jonai, jei gali patikėti man, kad nemeluoju, tai žinok: visa, ką rašo tie laikraščiai apie naują gyvenimą Tarybų Lietuvoje, tiesa!

(Bus daugiau)

LISBONAS. — Kylant nepasitenkinimui karininkų tarpe dėl kolonialės politikos, diktatorius premjeras Antonio de Oilvera Salazar visas karines jėgas paėmė valdyti į savo rankas.

Tabakas be Nikotino

Kristofas Kolumbas savo laiškuose ir dienoraščiuose (1492 ir 1494 m.) rūkomąją žolę "tabak" aprašo kaip laukinį augalą. Europoje XVI a. ją išplatino prancūzų pasiuntinys Portugalijoje Ženas Niko. Jo garbei augalui buvo duotas botaninis vardas Nicotina, o jame esantis alkaloidas pavadintas nikotinu.

Botaniniu atžvilgiu yra apie 50 rūšių tabako. Iš jų tik keletas tinka rūkymui, bet šios kelios rūšys turi tūkstančius veislių.

Tabako pasėlių plotai visame pasaulyje užima 3 milijonus hektarų (bulvių 22 mil. ha), o kasmet surenkamas derlius sudaro apie 3 milijonus tonų, arba iš vieno hektaro vidutiniškai gaunama apie 1 toną žaliosios masės.

Kad nikotinas yra nuodingas alkaloidas ir žaloja rūkančiųjų organizmą, visiems žinoma. Pastaruoju metu įrodyta, kad nikotinas yra ne tik stiprus nuodai, bet ir baisiosios ligos — vėžio — sukėlėjas. Įtrynus triušio arba pelės odą tabako sūka, atsiranda odos vėžys.

Nustatyta, kad žmogui mirtina nikotino dozė yra 50 miligramų (vienas lašas). Viena cigaretė, priklausomai nuo tabako rūšies, turi nuo 20 iki 40 miligramų nikotino. Rūkant žmogaus orga-

nizmas absorbuoja apie 5 mg nikotino. Kad rūkantieji suserga kvėpavimo organų vėžiu, rodo statistika, biologiniai bandymai ir cheminiai tyrimai, atliekami vis tiklesniais metodais.

Tačiau, pradėjus rūkyti, rūkymas tampa sunkiai nusikratomu įpročiu.

Todėl tabako selekcininkams kilo mintis išvesti tabako veisles, kurios turėtų gerą skonį, būtų aromatinės, bet neturėtų nikotino. Gauti tabaką be nikotino, kuris savo aromatu ir skoniu būtų ne blogesnis už paprastą tabaką, yra viena aktualiausių pasaulinės tabako pramonės problemų.

Pulavų žemės ūkio instituto magistras E. Liatusinskis (Lenkijos liaudies respublika) išvedė naujas benikotininio papirosinio tabako veisles, kurios turi geras selekcinines bei pramonines savybes, yra gero skonio ir labai atsparios ligoms, ypač juodajam šaknų puvinui.

Ši naujoji veislė buvo gauta, kryžminant amerikine veisle Virginia Gold ir vietinę veislę Multan 27. Gauti nauji augalai vėl buvo tarpusavyje kryžminami. Vėliau iš 500 gautų naujų linijų buvo atrinktos tik dvi, turinčios norimus požymius ir be nikotino. Be to, selekcininkui

(Pabaiga ant 12 pusl.)

Mirus

Leonui Prūseikai

Mūsų širdingiausia pagarba atminčiai šio didžio darbininkų klasės vado, kuris visą savo gyvenimą pašventė dėl dirbančiųjų gerovės.

Reiškiame gilią užuojautą velionies giminėms.

F. J. Kantėnai, S. Gindrenas, J. Tataris, G. Savage, R. Barauskas, E. Duobienė, F. Gricius, K. Zukauskas, S. Valiulis, B. Černauskas, J. Pabijanskas, J. Severinas, J. Žinkus, L. Bekis, P. Čereška, A. Balzer, K. Vaivoda, P. Malinauskas, F. Kurkulis, J. Valtas, P. Bugailiškis.

Rochester, N. Y.

Mirus

Leonui Prūseikai

Netekus nuoširdaus, ilgamečio švietėjo, organizatoriaus ir draugo kovoje už pažangą ir šviesenį rytojų dirbančiųjų masėms, pareiškiame savo giliausį liūdėsį palikę be jo.

Miamės Lietuvių Socialis Klubas

Miami, Florida.

Montrealo žinios

Trumpai apie viską

Balandžio 9 dieną Montrealo Lietuvių SDP Draugijos susirinkime valdyba pranešė, kad draugijos planuojamas baliaus balandžio 22 dieną neįvyks dėl susidariusių nepalankių sąlygų. Vieton baliaus, valdyba numatė ruošti išvažiavimą liepos 2 ar 9 dieną. Susirinkimas valdybos pasiūlymą užgrybė.

M. Paragis pasiūlė, kad šią vasarą būtų suruošta ekskursija draugijos vardu Tarybų Lietuvon. Apdiskusavus jo pasiūlymą prieita išvados, kad norintiems vykti reikia sudaryti grupę, o draugija nebus priešinga, jeigu ekskursantai vyks draugijos vardu.

Kadangi finansų sekretorius išvažiuoja visiškam apsigyvenimui Tarybų Lietuvoje, todėl buvo padaryta revizija draugijos knygose, o finansų raštininko pareigas perėmė V. Verbyla. Revizijos raportą išdavė A. Lukoša. Jis raportavo, kad knygos tvarkoj ir visuose fonduose rasta \$22,353.56. Banko knygutės atitinka knygoms.

Baigiantis susirinkimui buvo pakviestas draugas J. Pelakauskas tarti atsisveikinimo žodį, nes jis jau paskutinį kartą dalyvavo susirinkime draugijos, kurioje jis pri-

klausė, dirbo ir išbuvo valdyboje 24 metus. Jis savo trumpoj kalboj kvietė visus narius dirbti nuoširdžiai draugijos naudai, nuo savęs pažadėjo likusių Kanadoje nepamiršti, parašyti mūsų spaudai, Liaudies Balsui, kuriam jis taipgi dirbo pagal išgalę ir sugebėjimą. Atsisveikindamas su kanadiečiais paaukėjo Liaudies Balsui \$100 ir užsiprenumeravo Liaudies Balsą Lietuvon 10 metų.

Draugijos vardu už ilgametį ir nuoširdų darbą draugijai padėkos žodį tarė draugijos pirmininkas A. Jonušis. Jis palinkėjo draugui J. Pelakauskui laimingai sugrįžti tėvynėn, kurią paliko prieš 30 metų, ir įsijungti į socialistinės tėvynės budavimą sulig savo sveikatos ir galimybių.

Pasibaigus susirinkimui, buvusi Juozo šeimininkė Verutė Mikalauskienė pakvietė nemažą būrelį draugų pas save, kur ji paruošė vakarienę atsisveikinimui. Vakaras praleistas draugiškai besikalbant su ilgamečiu organizacijų veikėju.

Balandžio 8 dieną A. Z. Jazulaičių sūnus Edvardas apsidė su kanadiete panele. Jungtuves atliko kunigas Bobinas. Vaisės atsibuvo

lenkų svetainėj.

Jaunieji medaus mėnesiui išvyko į Jungtines Valstijas.

Kadangi jaunoji francūzų tautybės, tai ir publika buvo maišyta, bet visi vakarą praleido gražioj nuotaikoj. Laikė vakarienės buvo pakviesta keletas kalbėtojų, kuri tarpe buvo ir Verduno miesto majoro padėjėjas. Visi savo kalbose linkėjo jaunavedžiams daug laimės ir ilgo vedybinio gyvenimo.

Jazulaičių giminaitė E. Ramanauskienė iš Lowell, Mass., lankėsi Montreale ir dalyvavo Jazulaičių sūnaus vestuvėse.

Liaudies Balso korespondentui išsireiškusi, kad jai patiko kanadiečių vaišingumas, bet ir čia pasigedusi jaunimo.

Stelos ir Kazimiero Milašų dukrelė Lilė išvažiavo Europon vakacijoms praleisti.

Elenutė Griganavičiūtė susižiedavo su J. Valiuku. Vestuvės įvyks liepos mėnesį.

J. Dabkus ir J. Klimavičius serga ir gydomi namuose gydytojų priežiūroj.

Draugą A. Kmieliauską ligą buvo paguldžiusi į lovą kelioms savaitėms, bet jis jau baigia sveikti.

Mirė Juozas Vaitiekūnas, 66 metų amžiaus. Kanadon atvyko po pirmo pasaulinio karo. Paliko Montreale 2 sūnus, marčias ir anūką. Žmona mirė kelctas metų atgal.

Velionis buvo draugiško būdo, priklausė apšvietos ir pašalpinei organizacijoms. Visuomet skaitė Liaudies Balsą ir paremdavo pagal išgalę.

Iš Lietuvos kilęs iš Kepurinskio vienkiemio, Skapiškio vals., Rokiškio apskr.

Taipgi mirė J. Visockis, 52 metų, gimęs ir augęs Montreale. Paliko žmona, duktė, 3 seserys ir 2 broliai.

Palaikykit Tuos Biznierių, Kurie Skelbiasi LIAUDIES BALSU

MONTREAL, QUE.

Mirus

Juozui Vaitiekūnui

Kuris buvo malonaus būdo, teisingas, nuoširdus ir artimai mums pažįstamas, reiškiamo giliausią užuojautą jo sūnams Juozui ir Alfonsui, taipgi giminėms ir jo artimiesiems.

A. Janušis
J. Vilkelis
J. Urbanavičius
A. Liokaitis
K. Juška

J. Lesevičius
J. Venskus
A. Kaupas
J. Rimkus
J. Petrauskas

Atsisveikino su J. Pelakausku, Parėmė LB

MONTREAL. — Jugis Pelakauskas jau paliko Kanadą, kurioje išgyveno virš 30 metų. Balandžio 13 d. Batory laivu iškeliavo nuolatiniam apsigyvenimui į savo gimtąjį kraštą — Tarybų Lietuvą.

Paskutinį vakarą prieš jo iškeliavimą susirinko būrelis jo artimiausių draugų atsisveikinti. Besišnekučiuojant ir linkint Jurgiui linksmos ir laimingos kelionės, jam pačiam prisiminus, ar nebūtų gerai atsisveikinant su draugais dar sykį paremti Liaudies Balsą (nors Jurgis jau ir taip palikęs stambią auką), svečiams sutikus, tuojau buvo suaukota dėl LB

paramos \$15.

Aukojo: J. Pelakauskas \$5.00; K. ir A. Juškai, A. ir K. Liokaičiai, J. ir E. Petrauskai, S. Virbalas, J. ir P. Skripkai, Z. Juozelaitienė, M. Helena, M. J. Paragys, J. Lesevičius ir "Smulkiais" — po \$1.00.

Vienas iš jų

Atsisveikinimo žodis

Brangūs idėjos draugai! Virš 32 metų išgyvenau Kanadoje. Teko praleisti visokių įvykių su jumis. Bet turint gerų draugų visas buvo galima.

O dabar, kuomet jau pasenau, sumaniau atnaujinti pažintis su jaunystės draugais. Tad ir nutariau grįžti į gimtą šalį, Tarybų Lietuvą. Ir džiaugiuosi turėdamas galimybę grįžti. Grįžtu pilnas pasiryžimo kuo galėdamas prisidėti prie brangios tėvynės budavojimo.

O jums, draugai ir draugės, pasilikusiems, linkiu darbuotis pagal išgalę šioj sąlyj.

Brangūs idėjos draugai! Mintimis būsiu su jumis visados. Iki pasimatymo Tarybų Lietuvos sostinėj Vilniuj!
J. Pelakauskas

Tik Už Kampo

Mūsų premjeras John Diefenbaker aną dieną pareiškė, kad prisikėlimas iš depresijos yra visai arti — vos už kampo.

Girdi, Kanada nenukentėjus tiek daug nuo depresijos ir ta depresija greitu laiku pasibaigs.

Bet kiek žmonės gali tikėti jo žodžiams? Laikė rinkimų jis sakė, kad jis nemato priežasties, kodėl Kanados darbininkai negalėtų turėti pastovų darbą. Bet šiandien matome, kad arti milijono darbininkų bedarbių eilėse.

Bedarbis

DOVANŲ SIUNTINIAI Į TARYBŲ SAJUNGĄ IR KITUS TARYBINIUS KRAŠTUS

Su malonumu pranešame, kad PAGERINOME MAISTO, TEKSTILĖS ir VAISTŲ bei kitų dalykų persiuntimą

Prašykite mūsų naujo kainoraščio ir informacijų pas

Montrealo Atstovą

Mr. Manfred Kory

Mūsų kainos žemiausios Kanadoje ir JAV.

JOS GALITE PILNAI pasitikėti Kanados didžiausia ir labiausiai prityrusia dovanų siuntinių persiuntimo firma

International Gift Parcel Service

1126 SHERBROOKE ST. W. — Tel.: VL 4-4860
Montreal 2, P. Q., Canada

WINDSOR

DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.

Valome visokius drabužius, gardinas, blankietus, lovų uždangalus, karpetus, chesterfieldus ir bile ką, kas tik yra Jūsų namuose.

Windsor yra viena iš vėliausių ir moderniškiausių Dry Cleaning šapų Montreale. Turime naujai įrengtą moderniškiausių STORAGE. Greitas patarnavimas. 20 metų patyrimas garantuoja darbą.

Savininkai:

A. Keršys, P. Petrulis, P. Keršulis, A. Greibus
1205 CHURCH AVE. PO. 8-6679
VERDUN, QUE.

Vic Stropus White Rose Service Station

Naujai atidaryta Service Station
Gazolinai ir automobilių taisymas.

Lietuviams 10% nuolaida už taisymus.
Esu baigęs automobilių taisymo mokyklą — reikalui esant galiu parodyti pažymėjimą.

Maloniai kviečiame užvažiuoti pas mus.

Viktoras Stropus — Teofilus Subačius
9000 Pie IX Blvd. RA. 1-2347

Pozityvus Reiškiny

(Laisvė patalpino vieno naujo ateivio straipsnį, kuris aiškiai rodo, kad naujųjų ateivių tarpe yra žmonių, kurie pradeda pozityviau galvoti. Žemiau talpiname tą Laisvėje tilpusį straipsnį, kad ir Liaudies Balso skaitytojai susipažintų su tais reiškiniais naujųjų ateivių tarpe. — Red.)

Pirmą kartą rašau šiam lietuvių laikraščiu. Nepilnai pritariu jo žurnalistinei praktikai ir neatstovauju jo skelbiamos doktrinos. Šį kartą rašau į Laisvę dėl priežasčių, glūdinčių lietuvių visuomenės charakteryje.

Dėl burnojimosi ir provokacinių insinucijų, kilusių spaudoje po Alg. Šalčiaus straipsnio Apmąstymai atspausdinimo Darbe, 1960 m. pirmas nr., buvau parašęs atsakymą ir pasiuntęs dviem lietuvių laikraščiam, bet tų laikraščių redaktoriai nesutiko to atsakymo atspausdinti vienam jis buvo "perilgas". Kitam, berods "pertrūpimas". Ir šį kartą nenorėdamas pakliūti į Prokrūsto lovą — pasirinkau Laisvę, tikėdamas, kad jos redaktoriai parodys daugiau sveikos nuovokos.

Tai nėra vienintelė priežastis. Šituo pasirinkimu noriu taipgi atvirai sakyti, kad lietuvių komunistai laikytini legaliais lietuvių bendruomenės nariais, kaip yra legalios komunistų partijos Vakarų pasaulio daugelyje kraštų, kur komunistinių partijų atstovai dideliais skaičiais išrenkami į tų kraštų parlamentus. Mano supratimu ir lietuvis komunistas neturėtų būti išjungiamas iš lietuvių bendruomenės: su juo reikia susitikti, kalbėtis ir diskutuoti visas problemas, kurios neduoda ramybės nei trim didiesiems, nei daugeliui mažesnių ir mažųjų. Derėtų mum patiem pagaliau pasmerkti ne tik rasinę, bet ir ideologinę diskriminaciją. Argi ir šį kartą mes būsime kitų tautų užpakalyje, kaip buvome, savo gėdai, su civiline metrikacija?

Užtrukęs kiek su įžanga, toliau norėčiau kalbėti apie dr. A. Trimako pareiškimus Clevelando Alto sk. valdybos surengtoje spaudoje konferencijoje prieš vasario 16 d., kuriuos vėliau paskelbė Tėvynės Garsų radijas savo pusvalandyje, o Draugas, kovo 15, 1961, atspaudė straipsnyje, Kiekvienas esame karys.

Šiuo metu esu būsimo žurnalo Fluxus redakcijos narys ir manau geriau žinąs visą Fluxus reikalą, segu dr. A. Trimakas. Dr. A. Trimako pareiškimai Clevelando spaudoje konferencijoje yra vaizdus atvejas defektantizmo ir neatsakingumo politikieriaus, bandancio kalbėti kažkieno vardu. Vietoj pasikalbėti su Fluxus redakcijos na-

garbingų ir turtingų tradicijų tęsėjas.

Iš kurio piršto dr. A. Trimakas išlaužė, kad Fluxus yra "komunistinės institucijos padarinys"? Galima pagalvoti, kad jis turėjo pasikalbėjimą su L. Kapočium iš Sovietų atstovybės? Bet ir tuo atveju nieko tikro negalėjo sužinoti, nes L. Kapočius, turėdamas silpną kontaktą su lietuvių visuomene, greičiausiai dar mažiau žino apie Fluxus, negu dr. A. Trimakas. Tokie pasikalbėjimai kaip Vliko pirmininko Clevelande, šiaip taip suramstyti iš bendrų, nieko nesakančių frazių, galėjo būti paskelbti prieš dešimt metų ir galėtų būti pakartoti po dešimties metų; tokie pasikalbėjimai rodo tikrai emigrantinių politikierių visišką nesugaidymą kintančiame gyvenime.

Pasikalbėjimo pradžioje dr. A. Trimakas sako: "Tuomi nereikiška, kad mes skatintume pasikeitimą su komunistais kurybiniais reikalais, kurie be abejo yra komunistiniai, jie mums neįdomūs ir jie nieko negali duoti". Įdomu kokių šmėklų vardu dr. A. Trimakas kalba? Jeigu vardu tų, kuriems neįdomūs "komunistų kurybiniai reikalai" — tai tą aiškiai ir pasakyti! Man "komunistų kurybiniai reikalai" įdomūs, jie yra įdomūs šimtą ir tūkstančiam lietuvių; jie yra įdomūs visiems, kuriems rūpi dabartinis Lietuvos gyvenimas ir Lietuvos ateitis. Gal geriau būtų, kad dr. A. Trimakas pasitrauktų iš Vliko ir užleistų vietą tam, kuriam "komunistų kurybiniai reikalai" yra įdomūs.

Pabaigai pabrėžtina, kad dr. A. Trimakas Clevelando

Alto sk. valdybos suruoštoje spaudoje konferencijoje, savo pareiškimais apie būsimą Fluxus pasirodė kaip neatsakingas politikierius, pletkininkas ir melagis, nevengiantis net provokacijų. Neturėdamas vilties, kad dr. A. Trimakas parodytų tiek nuovokos ir taktos ir atšauktų savo pareiškimus apie Fluxus, vistiek norėčiau ponui Trimakui patarti, ateityj nesigriebti provokacijų, kaj nieko tikro neturi pasakyti.

Dėl bendradarbiavimo su komunistais iš anksto sunku pasiūlyti kokią formulę; pirma reikia išmokyti bendrauti su komunistais kaip su žmonėmis. Mūsųose vieni bando ieškoti tos formulės, kiti iš karto paneigia jos galimumą. Visiško nebendradarbiavimo politika su lenkais dėl Vilniaus nieko gero nedavė — tik ultimatumą, kuris buvo priimtas.

Kaikuriem dabartinių mūsų emigrantinių politikierių yra pavykę labai greitai susikalbėti su Hitlerio agentais Antrojo pasaulinio karo metu. Tie apgailėtini politikieriai tuojau pradėjo statyti bendradarbiavimo tiltus tarp nacių naujosios Europos ir Lietuvos, gerai žinodami, kad tas bendradarbiavimas buvo blogiau negu vienapusis: pagal Mein Kampf programą, tūkstančiam metų

planuojamąj Europoj, mažosios tautos turėjo išgaruoti, kaip vandens lašas ant užkaitinto akmens.

J. Kiznis

Laiškas L. Balsui

Gerbiama LB Redakcija: Prašau per jūsų laikraštį Liaudies Balsą išreikšti nuoširdžią padėką mano ir grupės iš Lietuvos skaitytojų vardu pažangios spaudoje sklaidėjui Bernardui Kvietinskui.

Bernardo Kvietinsko užprenumeruojamą Liaudies Balsą gaunu laiku, reguliariai. Perskaicius perduodu kitiems, nes pas mus šiuo laikraščiu didelis susidomėjimas.

Karščiausias ačiū.
Su pagarba,
M. Tankevičienė
Birštonas.

Paieškojimas

Paieškoma Antanina Borisevičiūtė, atvykusi į Kanadą 1948 m. Ieško jos motina iš Lietuvos, per Kanados Raudonąjį Kryžių. Prašoma atsiųsti ar žinantieji jos adresą pranešti:

The Canadian Red Cross
95 Wellesley St.
Toronto 5, Ont.

Dėl Siuntinių į Tarybų Lietuvą

ir kitas Tarybų Sąjungos Respublikas

UKRAINSKA KNYHA

Suteikia Patogiausį ir Greičiausį Patarnavimą

Priimam persiuntimui gatavai sudarytus siuntinius tik iš naujų drabužių, medžiagos, avalynės, medikamentų, maisto ir kitko.

Muitas ir kitos persiuntimo išlaidos apmokamos per mūsų firmą ir gavėjui nieko nebereikia primokėti.

Ukrainska Knyha centras ir skyriai randasi:

TORONTE:

962 Bloor St. W. — 1162 Dundas St. W.

WINNIPEG: — 613 Selkirk Ave.

EDMONTONE: — 10803 — 85 St.

VANKUVERYJE: — 652 Kingsway St.

Toronto skyriuje ir centrinėje raštinėje turime gerą pasirinkimą įvairių medžiagų, drabužių, avalynės bei odos dėl siuntinių.

Toronto skyrius ir centrinė raštinė atdara kas dieną nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais ir pirmadieniais uždaryta. Rašant mums laiškus, prašome rašyti anglų kalba.

Centrinė raštinė:

Ukrainska Knyha

962 BLOOR ST. W. — TORONTO 4, ONT.
Telefonas: L.E. 4-7551

Siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Estiją ir kitus SSRS kraštus. Siųskite savo giminėms ir artimiems siuntinius per lietuvišką įstaigą

SAKAS PARCEL SERVICE

sent by

Ukrainska Knyha

755 Barton St. E., Hamilton, Ontario
Tel. LI. 4-7239

Jūsų siuntiniai yra garantuoti ir apdrausti. Galite siųsti maistą, avalynę, vaistus bei rūbus, nuo 4 iki 17 svarų. Muito mokesčiai yra Ukrainska Knyha nustatyti.

Mūsų naujoje didesnėje patalpoje jūs rasite: avalynės, skaručių, skutimo ir kirpimo priemonių ir kt. Mes turime didelį pasirinkimą kostiuminės medžiagos. Kaina nuo \$8.00 ir daugiau už kostiumą. Lygios vienspalvės vilnos ir angliškos dryžuotos, išskyrus pirmą dieną.

Mes jums patarnausime greitai, nuoširdžiai ir teisingai.

Darbo valandos nuo 10 val. ryto iki 7 val. vakaro

J. DOVYDAITIS

Stikliniai Balandžiai

Apyaksa

(Tąsa)

Mudu sėdėjome ant kalniuko. Apačioj slėnyje matėsi didžiuliai metaliniai katalai. Tai naftos bazė. Už jos toliau garų debesiu alsavo silikatinų plytų fabriko bokštai. Atsargiai slinko garvežys dar nesušlūgusiais naujo geležinkelio bėgiais stumdamas žalius vagonus su durpėmis. Mūsų priemiestis Vilkapėdė dieną ir naktį nenuitildavo — ji visada pilna judėjimo, triukšmo, garsų ir žmonių.

Kristupas ilgai galvojo. Staiga jis apsisprendė.

— O dabar mes tavo Irenos paieškosime patys! Šį kartą einu ir aš. — Kristupas buvo greitas, karštas ir nekantrus. — Nuo ko pradėdame?

— Pagauk kregždę danguje! — atsakiau Kristupo žodžiais.

Man buvo aišku, kad šia istorija neverta daugiau galvos kvaršinti. Vieni nepasisekimai! Bet kitaip galvojo Kristupas. Aš delsiau, o jis degte degė.

— Kaip jos vardas ir pavardė?

Pasakiau.

— Kur jos motina dirba? Nespėjau net atsakyti, kaip Kristupas pliaukštelėjo delnu sau per kaktą. — Reikėjo to bobišiaus mūsų Donzuano paklausti. Jis tikriausiai visas Vilniaus Irenas pažįsta!

Bet ligi bendrabučio buvo labai toli eiti, ir mes sumetėme kitą veiksmų planą. Pirmiausia patikrinsime, ar tikrai Irenos motina dirba kirpykloje.

Mes atsidūrėme prie pusrūsio, virš kurio durų kabėjo žaliu stiklu padengtas užrašas: "Moterų salonas".

— Eik tu vienas... — pasiūliau Kristupui.

— Širdis nukrito į užkulnius? — pasišaipė draugas. — Narsus tu! Lyg kalakutas už tvoros!

— Eik, aš luktelėsiu.

— Ne, — užsispyrė Kristupas. — Abu kartu! ..

Sunkiai atsidusęs, nuskiau Kristupą, nes žinojau — jo užsispyrimas — geležinis. Žodeliais neišsiskusi!

Mes krepimės į manikiurininkę, sėdinčią už mažučio staliuko, nukrauto įvairiais buteliukais. Aš apžiūrėjau moterų saloną, iš kurio tvino karštis ir blizgėjo didelės aliuminio kepurės, po kuriomis kantriai sėdėjo išraudusios ir išprakaitavusios kankinės — moterys.

— Šiandie Volungienė nedirba... Poilsio diena! — atsakė manikiurininkė.

— Ar nežinote jos adresą?

Mums pasakė adresą, ir mes nudrožėme į Žvėryną. Artėjant prie Pušų gatvės, mane vėl ėmė graužti abejonių kirminas. Ką mes kalbėsime? Kaip prisistatysime? Tikriausiai išjuoks ir išvis.

Bet Kristupas nesvyravo. Jis tik burbėjo panosėje:

— Volungienė — ne dvasia. Tai labai įdomu! Tavoji Irena, kaip bebūtų keista, mums šį kartą nepamelavo.

Svetimame Bute

Sustojome prie dviaukščio medinio namo. Suradome mums reikalingas duris. Viduje grojo radijas. Ant langų kabėjo užuolaidos, žaliavo gėlių vazonos, o tarp jų snaudė baltas katinas.

— Eime! — ryžtingai tarė Kristupas.

Nenorėdamas dar sykį būti išjuoktas, paklusniai jį nusekiau.

Zvangtelėjo durų skambutis. Viduje atsiliesė linksmi vaikų balsai, greitų kojelių žingsniai, kibiro žvangėjimas.

Pažvelgė du mažiuliai — vienas dešimties metų, cheminiu pašėliu išmėlynotomis lūpomis, o antrasis — šešerių, atvilkęs prie durų kibira.

— Mūsų produkcija! — kumštelėjo man Kristupas, pamatęs kibire įspaustą fabriko ženklą.

— Mamos ir tėtis nėra... Bet ji tuoj pareis. Mama išėjo slyvų uogienės parnešti, — išplepėjo namų paslaptis mažiukas.

Didysis pasiūlė užėiti vidun ir luktelėti. Kristupas mieliai priėmė šį naivų kvietimą.

— Išauklėti vaikai, tik baisiai neatsargūs... — tyliai tarė man Kristupas.

— Nesuprantu, kodėl?

— Jie kiekvieną nepažįstamą įsileidžia lyg giminaitį. O jeigu čia užklystų koks nenaudėlis?

Ir vėl! Aš ėmiau savo draugą įtarti, kad darbas pagalbinio patrulio jam neįsveikata. Jis vien apie vagis ir tegalvoja.

Kambaryje, atrodo, buvo gyvenama pasiturinčiai, tik šiandien čia viskas buvo sujaukta — primėtyta sudraskytų laikraščių, ant šono gulėjo žirgas be galvos, aukštytyn ratais apverstas garvežiukas, iš margaspalvių at-

laikų išaustas kilimas su raukšlėtas. Kambaryje neseniai turėjo vykti smarkus karas, bet vaikų kaktos sveikos — be guzų.

Prie vidinės sienos stovėjo senovinė pilvota komoda. Ant jos pridėliota visokių molinių ir stiklinių niekniekių. Tarp jų baltavo graži dėžutė, matyt, pirkta kuriam nors pajūrio mieste. Dėžutės sienelės buvo nusagstytos parlamutrinėmis kriauklėmis, o jos priekyje raudonavo inkrustuoti du rausvo stiklo paukštukai. Du balandžiai. Paukščiai tupėjo viens prieš kitą, pakėlę meilias galvutes, ir tarsi baukščiai žvalgėsi — norėjo tuoj purptelėti ir nuskristi.

Didesnysis berniukas tempė kibirą, o jame įsikerė bliūnės sėdėjo nudžiūgęs mažasis. Vaikai didžiavosi savo sumanymu ir vis žvilgčiojo į mudu.

Palaukėme keletą minučių.

— Nei šis, nei tas... — tariau Kristupui. — Mes svetimame bute! Eime!.. Vėliau užeisime.

Kristupas tarsi manęs negirdėjo. Jis atidžiai apžiūrėjo ant sienos iškabintas fotografijas.

— Ar šita?

Aš priėjau ir dirstelėjau į kažkokios merginos atvaizdą. Ne, tai ne Irena.

Kristupas, lyg patyręs seklys, ėmė šnekučiuotis su vaikais.

— Kada pareis jūsų sesutė?

— Tėtis sako, kad mes dabar neturime sesutės...

Kristupas nė nemirktelėjo ir tuoj vaikų švelniai paklausė:

— O koks vardas tos buvusios sesytės?

— Irena!..

Kristupas reikšmingai žvilgtelėjo į mane. Aš, rodos, taip ir perskaičiau jo akyse: pėdsakas tikras!

Mes ir toliau plepėjome su vaikais. Sužinojome, kad tėtis pardavinėja smalą. Kur? O ten, kažkur ant kalno... Tėtis — geras. Jis vaikams nupirko ir žirgą, ir automobilį. Bet tėtis labai nemėgsta Irutės. Paskutinį kartą ji verkė, verkė ir verkė... Ir su mama barėsi. O paskui — išnyko.

— Mirė! — tarė mažiulis, pirštu čuipinėdamas dygantį dantuką.

— Kas sakė, kad mirė?

— Tėtis sakė...

Kristupas Trokšta Pavoju

Parėjo Volungienė. Ji nuštevė, beveik nusigandomus užtikusi. Padėjo ant stalo išsipūtusį popierinį krepšiuoką ir stiklinaitę su marmeladu; pliaukštelėjo vienam, kitam vaikui už kibiro tampymą, už netvarką ir liepė tuoj nešdintis į virtuvę.

Kristupas mandagiai nusilenkė:

— Mes norėjome pamatyti draugę Irutę, — tarė jis.

— Ji čia negyvena. Ir prašau... Prašau jos čia neieškoti, — šiurkščiai atsakė Volungienė.

Štai Irenos motina! Aš atidžiai į ją žiūrėjau. Veltui stengiausi išpėti, kas tokio skaudaus galėjo įvykti, jeigu, vien mergaitės vardą išgirdusi, ji pasidarė tokia atšiauri.

Volungienė atrodė visai jauna moteris, tamsiai rausvų plaukų (tikriausiai kirpykloje dažyti), sveika, stipri ir didokomis lyg vyro rantiomis. Ant riešo blizgėjo auksinis laikrodukas. Ji nusimetė apsiaustą, ir mes nusprendėm, kad jos suknelė, žaliais ir violetiniais dryžiais išmarginta, brangi ir siūta pas gerą siuvėją. Juodais zomšo batais su aukštom kulnelėmis ji vaikščiojo greit ir nervingai. Volungienės veide aš beveik nepastebėjau nieko panašaus į Irenos bruožus, gal tik atsikišusius skruostikaulius ir truputį įdubusius žandus, kurie veidui teikė kažkokį liūdesį. Kambaryje tvylojo nemaloni tyla. Man buvo labai neįauku.

— Ko jūs dar norėjote? — paklausė nemandagiai Volungienė.

— Kur dabar rasti Ireną?

— Nežinau. Ir nenoriu žinoti.

Kristupas nepasidavė. Jis ramiai vėl paklausė:

— O kur ji dirba?

— Man visai nerūpi.

Volungienė atsakinėjo taip nenoromis ir pikta, kad kiekvienam turėjo būti aišku — išsinešdinkite iš čia kuo greičiausiai.

Savo nepalankumo ji nė neslėpė.

— O kas jūs tokie? Iš kur? Kam jos prireikė?

Aš laukiau, kaip išsisuks Kristupas. O jis net nemirktelėjo. Sukinėdamas kepurę rankoje, Kristupas atsakė:

— Mes jos draugai. Iš fabriko. Ji norėjo gauti darbo...

Volungienė nususuko. Man atrodė, kad jos pečiai krūpnelėjo.

— Kreipkitės į adresų biurą. O man visiškai nesvarbu, nei kur Irena, nei ką ji veikia!

Paskui atsisuko į vaikus: — Ar šie jaunuoliai po rūbų spintą nesikniso? Stalčių neatidarinėjo

Kristupui užvirė širdis. Jis žybyčiojo akimis. Mačiau, kiek jam reikėjo pastangų nedrėbtį pikto ir skaudaus žodžio. Jis tarė su paslėpta pašaipą:

— Ačiū už pasitikėjimą... Buvo malonu pažinti tamsią... Netgi labai malonu ir įdomu...

Jis apsisuko ir pirma iš-

ėjo. Aš vikriai smukau pasikui jį ir mudu atsidūrėme prieškambaryje.

Kristupas plojo man per petį, net pasvirau.

— Čia tai bent į pelkę įvedei, Algi. Man tu patinki.

Mudu sustojome tamsioje gatvėje. Aš ėmiau jam priekaištauti. Argi Kristupas, rimtas darbininkas, cecho sekretorius, nesupranta, kad visa tai jau per daug įžūlu. Argi šitaip galima kalbėti? Argi taip rūpinamasi jaunų žmonių likimu? Visai netinkama kryptis! Kaip mes drįstame vaikštinėti po svetimus butus ir aplausinėti mums nepažįstamus žmones. Kas mes — tardytojai? Kas mums suteikė šitokias teises? Tai kvepia kriminalu. O geriausiai atveju — nemalonių skandalu. Sužinos apie tai fabrikas — gėdos lentoje iškabins.

Kristupas stovėjo prieš mane palenkęs galvą ir žiūrėjo iš padilbų. Jo kojos buvo praskėtos, jis tarsi laukė netikėto smūgio. Aš pagalvoju, kad Kristupas šią akimirka kažkuo truputį panašus į brolius malkininkus. Tetrūksta, kad imtų muštis.

— Algi! — tarė jis po valandėlės. — Visos pelės trokšta, kad katinams būtų po kaklu parišti varpeliai... Tada ir galvos nereikėtų! Išgirdai, ir spruk kertėn po šluota. O čia sutikome tokias kates, kurioms ne tik varpelio nieks neparišo, bet jos ir labai tyliai slankinėja.

— Fantazija! Vėl tau vaags ir plėšikai vaidenasi.

— Ne! — tvirtai atsakė Kristupas. — Man nesivaideną. Mano smegenys šį tą nutuokia. Aš žinau, kad galiu neapdairiai ką nors pasakyti, bet užtat reikia labai apdairiai veikti. Jei mergina kalba apie užmušimus — lyg kino filme... Tai biauuru! Ir to neapkenčiu.

— Gal būt, ji pajaukavo...

— O ryšiai su komendantu Bobinu? Jis taip pat nėra baltas kaip angelas. Net kai kurie faktai...

O kokie tie faktai — Kristupas nepasakė nė žodelyčio. Kažką žinojo ir slėpė.

— Ką aš tau galiu pasakyti? — tarė Kristupas. — Aklas nemato po kojomis duobės... Ir tu panašus į tokį. Nėpyk!.. Nenori ar bijai — eik savo keliu. O aš nenusileisiu. Nemėgstu užsimerkti prieš pavojų.

O kas gi ir iš jūsų užsimerktų ir paliktų draugą vienišą, kada artėja pavojus?

Kelios Svarbios Žinios

— Tu, Kristupai, įsitikinė, kad Irena šnipų draugė?

— Nors ir pačio velnio! Juo baisesnė — tuo įdomiau! Galvą kilstelėjęs, Kristu-

pas apsidairė lyg medžiotojas. Kur dabar jis mane ves?

Kristupas apsisuko ir grįžo atgal į tą patį kiemą. Paklusniai aš jį nusekiau.

Prie malkų sandėliukų pūkšėjo kažkos tamsūs šešėlis, bildindamas malkų pliauskas. Mes priėjome artyn ir pamatėme paauglį pasiūsičiusiais plaukais. Jis nesiskubindamas perkrovinėjo į sandėliuką kieme pūpsančių, matyt, neseniai atvežtų malkų rietuvę. Iš tamsaus namelio kvepėjo pušų žieve, kopūstais, katėmis.

— Kur rasti šio namo sargą? — paklausė Kristupas.

— Sargo nerbsite, nes tokio nėra. — atsakė išlindęs iš sandėliuko paauglys. — O sargienė gyvena va ten... Langas žiba, iš kairės, pats kraštutinis...

Paauglys ir vėl čiupo už beržinės pliauskos.

Sargienės kambarys buvo pusrūsyje. Ant krosnies stovėjo cinkuotas katilas, iš kurio tiško muilo putas. Smagiai užė krosnyje ugnis. Ji virino baltinius. Kambarėlyje buvo taip kašta, kad mes bematant išprākaitavome.

O sargienė. — nedidukė, kresna moteris, atsiraičiusi rankoves, stovėjo prie ponelės su vandeniu ir merkė spalvotus vyriškus marškinius.

Kristupas, drąsiai žiūrėdamas sargienei į akis, tarė:

— Šiame name, rodos, gyvena viena kirpėja...

— Čia daug kas gyvena. — ramiai atsakė sargienė.

— Mes norėjome rasti kirpėjos dukrą... Ireną... Pažįstat ją?

— O kas jūs — jaunikiai, piršliai? — nusišypsojo sargienė.

Tačiau ji su savo juokais nepalinksmino Kristupo. Jis kandžią pastabą praleido pro ausis.

Mes labai nustebome. Jis pas motiną negyvena. Kur ir kada ji išsikėlė?

— Oi, kas čia darėsi... Bet ar tai mano reikalas? Pasaulyje nieks už motiną geriau nepažįsta savo vaikų.

— Kur Irena dabar apsigyveno

— Praėjusią savaitę mačiau ją turguje. Ir prieš tai kelis kartus mačiau. Ten, kur skudurus pardavinėja... Štai, kur jos tikrieji namai!

— Tai ją, vadinas, iš namų išvarė?

— Išėjo ar išvarė — gal ne tas pats? Neturi ji motinos, nejučia nei jos globos, nei meilės. O brolis, žmonės sako, tikras banditas...

— Ji turi brolių?

— O kaipgi! Čia jau buvo vienas iš milicijos. Klausinėjo smulkiai ir ilgai. Bet ką aš žinau? Neatviri abu — ir kirpėja, ir jos tas antrasis vyras. Jie man ne draugai, tik pažįstami, ir reikalų savo

nepasipasakoja. O judu iš kur, berniukai?

— Mes iš fabriko, — atsakė Kristupas. — Mes rūpinamės tokiais pamestinukais...

— Iš fabriko? Darbo jiem norite pasiūlyti?

— Tu, tetule, išmani. Atspėjai.

— Vadinasi, iš komisijos? Iš vykdomojo?

— Iš komisijos... — burbulelėjo Kristupas. — Iš draugystės komiteto...

Mes dar kiek pasišnekučiavome su sargiene.

Apie Ireną ir jos brilių ji vis tik žinojo labai nedaug. Girdėjusi kirpėjos bute kažkokius ginčus, aidėję ten ir keiksmi, ir verksmas, ir barniai. Irenos brolis čia niekad nė akių neparodęs. Matyti, tik tamsoje, naktį vaikštinėjęs. O mergaitė užeinanti. Bet labai trumpam. Pasirodanti ir vėl pranykstanti.

Mes išėjome ir vienas kitam nė žodelio nepratarėme. Kiekvienas galvojome apie tai, ką sužinojom. Neperėję Zvėryno tilto, užsukome į skverą ir susėdome ant suoliuko. Po mūsų kojomis, ramiai plaukė Neris. Iš gelmės sklido nakties vėsūma. Kitoje kranto pusėje skaisčiai žibėjo langai. Jaukūs butai, namų šiluma... O kur bastosi šią naktį ta keista ir slėpinga mergaitė? Man jos kažkodėl buvo gaila.

Kristupas mane truktelėjo už rankovės.

— Tu žinai, kas buvo prie kino durų priėjęs?

— Jos brolis?

— Aš beveik tuo įsitikinęs...

— Kodėl jis pabėgo?

— Matyt, kažko išsigando.

— Ko jis norėjo?

— Tave įvilioni į kažkokią peklą.

— Kam aš jiems reikalingas?

— Šito nesuprantu... Gal tu anksčiau su jais buvai susidūręs? Nori tau atkeršyti?

— Nesąmonė!.. O gal?..

Man kilo keista mintis. Ir aš ją tuoj pasakiau Kristupui. O gal tas vagis, kurio byloje mes buvome liudininkais, kuriuo nors būdu paspruko ir dabar ima patyliukais mus medžioti? Ar atmeni, kaip jis žadėjo atkeršyti

Kristupas nepatikėjo.

— Smulkus slietas... Jei jis ir paspruko — o tuo aš netikiu — jis ners kuo toliau nuo mūsų. Tokie veikia ir slapstosi tarp nepažįstamų.

Taip gana ilgai sėdėjome ir kalbėjome su Kristupu. Galų gale nutarėme: apsilankymas pas sargienę ir kirpėjos bute buvo naudingas. Mes šį tą svarbaus sužinojome. O sekmadienį nuėisime dviese į Kalvarijų turgy. Aš pažįstu Ireną ir jei

ten ją rasiu besimaišančią tarp tų "skuduriukų" spekuliantėlių — parodysiu, o gal net ir supažindinsiu su Kristupu. Mūsų paslapties nieks neprivalo sužinoti. Sekliai turi mokėti už dantų laikyti liežuvį.

— O Roką imsi talkon?

— Jis nelabai domisi šia istorija, — prisipažino Kristupas. — Jis ir savo darbo turi lig valiai... Rokas tik liepė nepamiršti jam papasakoti... O kam ji be reikalo trukdyti? Kol kas mes ir vieni susitvarkysime! Kad tik greičiau ateitų sekmadienis. Aš labai trokštu pamatyti tavo Ireną!

Mano Ireną! Aš žvilgtelėjau į Kristupą, ar jis nesišaipė? Atrodo, ne! O prisipažinsiu — su Irena ir aš labai norėjau susitikti. Kažkas liko svarbaus neiškalbėta, nepasakyta.

Nerimas

Zoržas surado seną Vilniaus gatvelę, praėjo pro vartus su šimtmete arka, apsidairė tuščiam kieme, dirstelėjo į užgriuvusį šulinį. Rado jis ir butą, apie kurį smulkiai nupasakojo rubulis.

Buvo taip, kaip Zoržas spėjo. Čia gyveno kiti žmonės — vagonų palydovas, retai būnantis namuose, ir jo pagyvenusi žmona, poliklinikos registratorė. Veltui Zoržas dairėsi komodos ir ant jos stovinčios baltos dėžutės su dviem raudonais balandžiais. Jam nepavyko nustatyti, kur išvyko ankstyvesnis gyventojas, kas su juo atsitiko. Poliklinikos registratorė nežinojo, kad, jai su vyru atsikraustant, čia gyvenusi taupomosios kasos tarnautoja ir kelios studentės. Tarnautoją iškėlė į Vilkaviškį, o studentės, dabar jau daktarės ir mokytojos, taip pat išsiklaidžiūsios po miestus ir miestelius.

Zoržas grįžo susirūpinęs.

Bėgliams nepasisekė rasti dėžutės... Tad nepasisekė ir Zoržui. Buvo pakviptę dideliu turtu, ir vėl viskas lyg dūmai išsiklaidė... Argi jis ne taip ir spėjo? Tolesni Zoržo ir bėglių santykiai jau beveik buvo aiškūs. Kiek begalės — jis jų nepaleis iš akių. Bėgliams padus svilina nerimas. Jie ilgai čia nenorės gaišti. Kažką kalbėjo apie Ukmergę. Kokių sumanymų jie turi šiame mieste? O gal dar kokį lobį slepia arba pelningą sumanymą?

Bet Zoržo slaptus, šaltai apsvartytus, jam tik vienam žinomus planus drums-tė šiandien kas kita. Kitas nelauktas įvykis jį smarkiai gąsdino.

Kelinta diena, kaip negrįžta Liudvikas, Irenos brolis. Jis išvyko į Telšius, kur miesto pakraštyje gyveno boba, turinti ryšių su audi-

mo fabriku. Boba nuolat parūpindavo jiems trikotinių marškinių, suprantama, išneštų niekam nematant. Kaip ji tai padarydavo — Zoržas nesiteiravo... Kelionė į Telšius jiems apsimokėdavo. Ir kas atsitiko Liudvikui? Argi jis pakliuvo?

Zoržas ėjo blogai nusiteikęs. Šis miestas darėsi vis ankštesnis. Pakliuvo "Rašalas", "Buožgalvis", "Džiūsnas"... Zoržas liko beveik vienas. Jis greit pakeitė butą, nors suimtieji ir atrodė kieti, užsispyrę, jam ištikimi, ir tardytojas iš jų mažai ką iškvos. Bet Liudvikas, jeigu tik pakliūs gudriam tardytojui, išsigąs antrą kartą kalėjimo, gali patikėti įkalbinėjimams ir prašys malonės — tada viskas baigta.

Paskutiniu metu Irena ir Liudvikas — keisti. Jie vieni į kitą žvalgosi lyg suokalbininkai.

Zoržas buvo abejingas viskam ir visiems, tik ne savo paties likimui. Pagalvojęs apie Ireną ir Liudviką, apie jų pašnibždesius, jis raukėsi, lyg kažką kartaus prarišęs. Dabar jam atrodė nepataisoma klaida, kad neperpratęs galutinai sesers ir brolio, neįklampinęs juodvių giliai ir nepataisomai.

Giliai įklampintiems — sunku taip greit nusiprausti ir sulaukti tardytojo malonės.

Paskutinysis pokalbis su Irena Zoržui ir visai nepatiko. Ta mergė ėmė šiauštiškos ežys! Ji vaidina, tartum būtų ką tik atėjusi iš dorų mergelių bendrabučio, o tuo tarpu įstatymas jau dabar jai gali pasiūlyti dvejus ar trejus metus kalėjimo...

— Dveji ar treji metai! — juodviem mažai, — nusprendė Zoržas, užsukdamas į "Automatą" išgerti alaus stiklo. Jis akimis nulydėjo kažkokį juodai apsirėngusį žmogų, kuris nerūpestingai į viršutinę švarko kišenę įsidėjo pinigine. Joje buvo matyti kelios šimtinės.

Kur šiandien "Franekas"?

Čia kaip tik jam. Patraukli pinigine tuoj būtų įgijusi naują šeimnininką.

Praėjo du vaikinai su raudonais raiščiais ant rankovių. Milicijos pagalbininkai patruliuoja. Zoržas lėtai gurkšnojo alų ir nė vienu raumeniu neišsivadė, kaip viskas kunkuliuoja jo viduje. Šitie civiliai — patys pavojingiausi. Jie dabar šnara visur — geležinkelio stotyse, prie restoranų, gatvių sankryžose, valgyklose. Jų daug, o Zoržas vienas. Raudonraiščiai — didžiai pavojingi. Jie veržė veržiasi į kovą, nebijo jokių grąsinimų. Praėjo geri laikai... Naujoji karta įžūli. Jie griežia visus, kuriuos tik pastebi jų akis. O akis vis aštrėja. Taip pražuvo ir garsusis "Franekas". Nepažabojamai jis siautė "Gastronomo" krautuvėje. Jo bijojo parduojos ir vengdavo pašaukti milicininką. Jo klausydavo jauni kišenvagiai. Ir štai vieną dieną "Franeką" prie žuvų prekystalio sučiupo trys poros rankų. Trys jauni vaikėžai... Seną vanagą suėdė trys žvirbliukai. Nebėra "Franeko". Zoržas žino — jis greit negrįš. Didelė spraga — be patyrusio, įžūlaus ir veiklaus "Franeko".

Vaikinai su raudonais raiščiais stovėjo prie aukšto staliuko, valgė dešreles, juokėsi, gėrė alų, užkandžiavo... Vienas iš jų ėmė įdėmiai žiūrėti į Zoržą. Tai labai nepatiko Zoržui. "Nejaugi aš panašus į eilinį kišenvagį? — susirūpinęs jis pagalvojo. — Aš esu atamanas! Toks, kurio nieks neturi nei įtarti, nei užuosti!"

(Bus daugiau)

FRANK VASS, B.A.

Advokatas - Notaras
Suite 403 455 Spadina
Ofiso tel. WA. 2-6111
Rea. — CL. 1-0651
Toronto

Lilia Flower Shop

630 QUEEN ST. W. TORONTO

Specializuojamės Prirėngime Gėlių Vestuvėms,
Laidotuvėms ir Kitiems Reikalams.
Telefonas EM. 6-4183

Lietuviška Valgykla

UNION CAFE

387 SHERMAN AVE. N. HAMILTON, ONT.

Šviežias Maistas. Geras Pasirinkimas Įvairių Lietuviškų Valgių. Turime Kambarių Apsistojimui.
Savininkas Ch. Pampalas
Telefonas: LI. 4-6917

Torontiečių Kronika

Turėjo operaciją

Draugas Petras Karpavičius turėjo sunkią operaciją ant vidurių.

Petras yra senas torontietis, buvęs Sūnų ir Dukterų Draugijos Toronto kuopos veikėjas, nekurį laiką buvęs pirminku.

Reporteris linki jam greitai pasveikti.

Moterų susirinkimas

Praėjusį sekmadienį Toronto Lietuvių Moterų Klubas turėjo susirinkimą, kuriame aptarė savo tolimesnį veikimą.

Tarp kitko, jos nutarė turėti pavasarinį išvažiavimą, parėmė finansiniai bedarbių reikalus, pasižadėjo paaukoti \$25.00 Liaudies Balso pirkimo reikalams.

Po susirinkimo vaišės kavute ir skasėšiais. Visos dalyvės ir salėje buvusieji vyrai buvo skaniai pavaišinti. Po to buvo parodyta lietuviškas filmas, Žydrasis Horizontas.

Filmoj vaizduojamas vieno jūrininko prisiminimas nuotykių vaikystėje. Vaidina keletas berniukų, padedant keliems suaugusiems. Berniukai stebėtinai gerai vaidina ir filmas gana įdomus. Trūkumas tik tas, kad garsinė dalis šlubuoja, sunku žodžius suprasti. Bet šiame filme žodžiai nelošia didelės rolės. Iš veiksmų galima lengvai suprasti, kas vyksta.

Reikia pagirti Lietuvos

S. Hurokas ir Kanados Koncertų ir Aktorių Inc. Stato

Moisejevo Šokių Kompanija

100 Šokėjų ir Simfonijos Orkestras
MAPLE LEAF GARDENS

Gegužės 26 ir 27, nuo 8 val. vak.

Dienos metu gegužės 27 nuo 2.15 po piet

Tikėtus laiškais galima užsakyti dabar.

Ložose \$6.00, mėlynos sėdynės \$5.00, žalios \$4.00, pilkos \$2.00. Čekių ar perlaidas išrašykite Maple Leaf Gardens. Box ofisas atidarytas gegužės 24. Tikėtus galima pirkti dabar Troyka raštinėj, 799 College, Ukrainiska Knyha 962 Bloor St. W.

SOKLSP Draugijos Centro Komiteto Kontrolės Raportas

Sūnų ir Dukterų Kanados Lietuvių Savitarpinės Pašalpos Draugijos Centro Pildomojo Komiteto finansinės apyvartos vedamose knygosė, už laikotarpį nuo sausio 1 d. iki kovo 31 d., 1961 m., padaryta revizija ir rasta sekančiai:

Pajamų turėta:
Pašalpos fonde \$1,804.54
Pomirtinės fonde 391.56
Atsargos fonde 279.05

Išlaidų turėta:
Iš pašalpos f. \$667.00
Iš atsargos f. 532.18

Draugijos fonduose buvo:
Pašalpos fonde \$6,452.60
Pomirtinės fonde 4,316.74

jaunuosius aktorius. Tikrai gabūs.

Reporteris

EICHMANUI ŽYDAI NIEKAD NEDOVANOS

JERUZALĖ. — Iš generallinio prokuroro Hausner kalbos atrodo, kad Adolfui Eichmanui žydai nedovanos.

Prokuroras įrodė, kad žydų skerdikas Eichmanas antrojo pasaulinio karo metu buvo planuotojas ir vykdytojas susidoroti su žydais Europoje visiems laikams. Jis galvojo išžudyti 11 milijonų žydų.

Advokato Servatius teigimus, kad Izraelis neturi teisės teisti skerdiką, prokuroras sumalė į miltus.

Bylos nagrinėjimą seka daugiau kaip 500 laikraštinių iš viso pasaulio.

Atsargos fonde 3,319.90

Viso pinigais \$14,089.24
Ir taupymo bonų:

Iš pašalpos f. \$2,000.00
Iš pomirtinės f. 11,000.00
Komiteto kaucijos 550.00

Bendrai viso \$27,639.24

Kontrolės komisija:
T. Rimdžius
V. Mikšys
K. Kilikevičius

J. LUNSKY

AKIŲ SPECIALISTAS
Egzaminuoja akis, iširia akty nervus, nuo kurių pa-eina nervuotumas ir galvos skaudėjimas. Pritaiko akntu.

470 College W., Toronto
Tel.: WA. 1-3924

Akty ir Akinių Specialistas

J. E. Merritt & Son

Optometristai - Optikai
Valandos: 9-12 ir 1-6
Treč. po piet uždaryta
Antrad., Ketv. ir Penkt. vakarais pagal susitarimą.
Tel. LE. 5-6400
1149 Dundas St. W.
Toronto, Ont.

RAGINA MOKSLININKUS DIRBT VIRSLAIKI

WASHINGTON. — Kongresinis erdvių komitetas susirūpinęs kviečia apklausinti erdvių specialistus, kodėl jie ir mokslininkai nepradedą dirbti viršlaikio turint galvoje, kad Tarybų Sąjungas Ameriką pralenkė.

Toks nesispaudimas darbo esąs neleistinas. Komiteto pirmininkas Overton Brooks sako, kad reikia atsiminti, kas užkariaus kosmoso erdves, tas ir valdys pasaulį. Ir, ar JAV turėtų pasiduoti Tarybų Sąjungai!

TABAKAS BE NIGOTINO

(Atkelta nuo 7 puslp.)

buvo svarbu ne tik išvesti naują veislę be nikotino, bet ir gauti reikiamos formos, derlingą, atsparų ligoms, savo gerąsias savybes pastoviai sekančioms kartoms perduodantį augalą.

Analizuojant nikotino kiekį, nustatyta, kad standar-

tinė veislė Virginia oyerer nikotino sausoje masėje turėjo nuo 1,14 iki 1,23 proc., tuo tarpu naujai išvestosios veislės: vieno nuo 0,00 iki 0,05, antra — nuo 0,03 iki 0,09 proc. Lengvose dirvose augęs tabakas nikotino turėjo daugiau. Naujai išvestosios veislės derlius ir lapų kokybė buvo žymiai geresnė už standartinės veislės derlių ir lapų kokybę.

Selekcinis darbas šioje srityje tęsiasi toliau. Reikia manyti, kad netolimoje ateityje galima bus rūkyti skanų ir aromatingą tabaką neardant savo sveikatos.

J. Kriščiūnas
Zemės ūkio m. kand.

Patyres Tinkuotojas

Visokių rūšių tinkavimas iš vidaus ir lauko ir naujų lubų
Telefonas: RO. 6-3026
Toronto

Biznio Proga

Didelis restoranas mūriniame name su 63 vietomis, moderniškomis išvietėmis, didele virtuve. Į nejudomą turtą įeina 2 naujai išdekoruoti butai ant antro aukšto su atskiru įėjimu. Dirbtuvė užpakalyje pastato išnuomota. Geros įeigos. Reikia pamatyti norint suprasti vertę.

Privatus pardavimas. Dėl pasimatymo skambinkit Mr. Johns, EM. 3-4242. Toronto.

Visokių Pieno Produktų Krautuvė

Modern Dairy

847 COLLEGE ST. — TORONTO
Telef.: LE. 6-1429

Taipgi didelis pasirinkimas visokių sausainių, maisto produktų.
Savininkai: A. A. Kukta

Lietuvis Stogų Dengėjas

Abest Roofing & Tinsmithing Co.

144 FIRST AVE. Tel. HO. 6-8252
Toronto 8, Ont.

Dengiamo naujus ir taisome senus stogus, vandens nutekėjimus (eavstrough) ir atliekame visokius skardos darbus.

Savininkas C. SWANKAS

LIETUVIS PLUMBERIS

J. Liauskas

Įrengiam Alijejinį Apšildymą
Atliekam Kitus Plumberio Darbus
Darbas Garantuotas — Prieinama Kaina

148 WESTMINSTER AVE. Tel. LE. 2-5191
Toronto

Ed. Masiokas Television Service

Taisome visų rūšių ir firmų
Televizijas, HI-FI, Patefonus ir kt.
Duodama 10% nuolaida ant naujų Picture Tubes
ir garantuojame dviem metams
3604 Dufferin St. Tel.: ME. 5-5210

Advokatas - Notaras

WILLIAM PALAMAR

Suite 133
17 QUEEN ST. E. TORONTO
Office EM. 2-1941 - Telefonas - Res. EM. 6-1743

PARDUODAME

ŠVIEŽIĄ MEDŲ

T. R. MacNaughton, Meadowvale, Ont.
(Westoniečio K. Doveikos žentas)
Torontiečių patogumui, mūsų bičių medaus
galima gauti Lietuvių salėje, 160 Claremont St.